Poštnina plačana v gotovini. Leto LXI V Ljubljani, v petek 15. decembra 1933 Štev. 285 a Cena 1.50 Din

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENEC

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inserate; Sarajevo štv. 7563, Zagreb štv. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Dolžnosti do bede

Sodobniki smo priča strašnemu valu bede in gladu, ki je zajel vesoljno človeštvo, saj nikjer pod solncem menda ni koščka zemlje, od koder ne bi prihajale vesti o brezposelnosti, pomanjkanju zaslužka in od nekod celo o uporih celih stanov, kakor farmerjev v Ameriki, tovarniških delavcev v Franciji itd. Najhujše pa je pri tem to, da val bede še ni dosegel svojega vrhunca. Vsi optimistični glasovi poleti, ki so se pojavili, ko so nekatere industrije nekoliko bolj naglo zavrtele svoja kolesa in ko so na svetovnem trgu vsaj nekateri posamezni poljedelski pridelki dosegli boljše cene, so se izkazali za pretirane. Sedaj sredi zime zopet doživljamo, da beda ne samo ne pojema, temveč da v naglih skokih narašča. Še celo pred meseci optimistični misleci se s strahom vprašujejo, kakšno ogromno socialno katastrofo zna doživeti svet še meseca februarja ali marca, ko bo sila prikipela do skrajnosti, s strahom pa se moramo vprašati tudi mi, kaj bo doživela naša slovenska zemlja in naš človek čez nekaj mesecev, ako se hitro ne zgane naša vest ter nas vseh ne prisili, da izpolnimo svojo dolžnost do trpečih soljudi in do bednih sonarodnjakov.

Ne da bi se spuščali v preiskavo o vzrokih krize, ponovimo samo to, kar je bilo že tolikokrat povedano, da so današnji krizi in bedi ter brezposelnosti vzroki v glavnem trojni: nepravilni, na anarhični sebičnosti urejeni gospodarski in družabni red, nezaupanje posameznih socialnih plasti in stanov drugega do drugega ter pomanjkanje globokega čuta solidarnosti človeka do človeka. Vzroki so torej gospodarski, socialni, psihološki in končno ter glavno etični.

Kamorkoli se danes pri nas ozremo okoli, povsod srečujemo sestradane obraze, povsod naletimo na roke, ki se stegujejo k nam s prošnjo za bratovsko pomoč ali za milost. Vsakdanja resnica v neštetih primerih je že postala, da ti mladi ljudje zatrjujejo: »Dva dni nisem jedel!« To ni več iskana snov za romane, odpri oči in poglej, povsod boš to videl, povsod doživel.

Naše borze dela so približno točni barometri za brezposelnost. Samo zadnjega novembra se je na ljubljanski borzi zglasilo mnogo prosilcev za delo in med temi jih je izjavilo 2292 da so brez vsakega dela ter da primejo radi za vsak posel. Med prosilci za delo je bilo 565 žensk. Celjska borza je izkazovala 734 brezposelnih, mariborska 719. To pa so samo podatki za ta tri mesta in najbližjo okolico, pa še to niso vsi ročni delavci. Prištejmo k temu neštete brezposelne inteligente in propadajoče obrtnike, ki jim konkurenca industrije uničuje možnost zaslužka, in število se samo v teh mestih poveča za tisoče. Povprečno računajo, da je v Sloveniji kakšnih 40.000 ljudi brez najmanjšega zaslužka s skupno 120.000 družinskimi člani, ali kratko povedano, da je najmanj vsak deseti Slovenec odvisen za kos kruha od redkih javnih podpor, dobrodelnosti zasebnih društev in milosti soljudi. Pa še k temu prištejmo vse tisoče kajžarskih družin, ki se otepavajo z lakoto čez zimo, kakor vedo in znajo, prištejmo 6000 prekmurskih poljedelskih delavcev brez lastne zemlje, ki letošnjo zimo za silo še žive od prihrankov in ki jih borze dela sedaj ne zaznamujejo, ki pa prihodnje poletje ne bodo vedeli kam in ne bodo mogli ne v Francijo in ne v Nemčijo, pa imamo pred seboj le približno strahotno sliko bede v naši deželi!

Poskušati moramo vsaj nekoliko odbiti ost tej revščini. Kolikor se da v naših skromnih razmerah, bi bilo treba odpraviti predvsem vse izrastke družabnega reda. Niti poljedelska niti industrijska produkcija v naši deželi ni previsoka. Prenizek je samo konsum. Saj vemo, da v Trbovljah prodajajo vagoni premoga, neštete družine pa pri tem prezebavajo. Tudi letina je bila dovoljna, da bi preživila naše prebivalstvo s pametno zamenjavo dobrin z drugimi pokrajinami. Ako Slovenci kupujemo žito v južnih pokrajinah, mora država s svojo avtoriteto doseči, da južne pokrajine kupujejo tiste industrijske izdelke, ki jih potrebujejo, predvsem pri nas. Saj so se pripetili primeri, da je vojvodinski trgovec raje zahteval z Madjarskega dražje žeblje, ki bi jih mogel v Sloveniji dobiti mnogo ceneje in iste kvalitete.

Še vedno v naših podjetjih napreduje racionalizacija, z njo pa tudi beda širokih delavskih plasti, ker se pač delodajalci neradi odpovedo dosedanjim višinam dobičkov. Na mestu bi bila tu razsodna zakonodaja, ki bi ob racionalizaciji slehernega obrata avtomatično predpisovala znižanje delovnega časa. Delavstvo prejema vedno slabše plačilo pri vedno večji ali pa vsaj isti produkciji. Neko veliko podjetje v Sloveniji je še pred desetletji dajalo za delavske mezde 70% vseh proizvajalnih stroškov, predlanskim še 52% in letos samo še 30%. Ni čudno torej, da beda narašča. V zvezi s tem moramo predvsem svariti pred raznimi javnimi deli, ki zahtevajo preveč materijalnih izdatkov, manj pa izdatkov za mezde. Bede ne bomo rešili, če bomo zidali palače. Saj je bil še fond, ki se je iztekal za podporo brezposelnih, uporabljen za gradnjo krasnega, toda ne tako nujnega delavskega doma v Ljubljani, ker bi tistih 5 milijonov Din v sedanji zimi prišlo mnogo bolj prav resničnim brezposelnim. No pa ta primer bi bilo še oprostiti, ker je vsaj ustvarjena trajna delavska institucija. Močno pa se moramo varovati pred nadaljnjimi podobnimi eksperimenti.

Naravnost grešna je mentaliteta mnogih naših podjetnikov, ki skušajo bilančno razmerje svojih podjetij reševati na ta način, da odpuščajo delavce oziroma znižujejo že itak minimalne mezde. V bodoče naj bodo delavski prejemki za vsako podjetje nedotakljivi in na njihov račun se ne sme sanirati nobena bilanca več. Pač pa so mnogo bolj umestne redukcije povsod: pri dividendah, pri tantiemah, pri plačah vodilnih osebnosti, pri reprezentanci in pri čistem dobičku. S kakšno grozo je te dni čitalo naše ljudstvo, da se posamezni (k sreči neznatna manjšina) bančni uradniki upirajo maksimiranju prejemkov na 8000 Din mesečno! Ne samo prejemke bančnih nastavljencev, maksimirati bi bilo treba tudi prejemke drugih gospodov, od katerih nekateri zaslužijo letno več kakor pa več sto delavcev v njihovem podjetju. Kadarkoli pa so na vrsti nove redukcije, bo vedno udarjen delavec. To se mora v bodoče nehati in že dosedanji grehi se morajo popraviti. Celo v Ameriki je Roosevelt prisilil mnogo tovarnarjev, da so sprejeli nazaj delavce, ki so jih pred časom odpustili, obenem pa so morali znižati ali pa sploh ukiniti vse mogoče dividende, obresti in nezasluženе nagrade. Posebno pozornost pa moramo posvetiti onim podjetjem, za katera vemo, da izvažajo naš kapital v obliki čistih dobičkov v inozemstvo, naše delavstvo pa sramotno slabo plačujejo, oziroma, ga prepuščajo na starost v breme občinam. Za delavca v predilnicah, v drugi industriji, domači in tuji, pa se mora v nasprotju z maksimom prejemkov za gospode uvesti minimalna (najnižja dopustna) mezda, pod katero nikdar noben podjetnik ne sme. Tako bi bil delavcu zavarovan vsaj kruh.

Odstraniti pa moramo tudi nezaupanje posamezne družabne plasti do druge in posameznih skupin med seboj. Imovitejši morajo pokazati z dejanji umevanje za stisko nižjih. Ljudstvo glasno zahteva, naj posamezni bogataši povedo, koliko so prispevali iz svojih čistih dohodkov in od svojega premoženja za ublažitev revščine. Z 10 Din, ki jih da kdo brezposelnemu, da mu naseka cel voz drv, s tem si premožni ne bodo pridobili zaupanja ljudstva. Stroga kazen pa bi morala zadeti vse tiste, ki so s svojimi naglimi dvigi gotovin iz denarnih zavodov uničili zaupanje ljudstva v te institucije in ki so zakrivili, da so zamrznili prihranki — železna rezerva naših malih ljudi za hude čase. In kje so ukrepi proti dragoletnikom, proti verižnikom z gotovino, proti vzdrževateljem, proti pospeševateljem draginje, kakor kartelistom sladkorja, ki izdelujejo nujne življenjske potrebščine.

Ustvariti moramo čim več možnosti dela. Bedni brezposelni danes še kličejo: »Dajte nam dela in kruha!« in če jim to ne bo dano, tudi dela več ne bodo marali. Čimprej moramo dobiti sistematičen načrt o zaposlitvi velikega števila brezposelnega delavstva. Koliko stvari je v naši deželi, ki kar kličejo po delavnih rokah.

Prvo in zadnje, kar mora slehernega od nas pri reševanju bede voditi, pa je notranji bratovski, od Boga ukazani odnos do sočloveka. Ne samo dolžnost, ne samo strah pred maščevanjem ljudskih množic, v prvi vrsti nas mora voditi ljubezen pri reševanju bede.

Beneševi razgovori s francosko vlado

Nemci se boje le močnih!

Najprej z zavezniki, nato šele z Nemci

Blok, ki se ustanavlja, obsega Francijo, Rusijo, Poljsko, države Male zveze, Balkan in Turčijo

Pariz, 14. dec. Nocoj prispe v Pariz češkoslovaški zunanji minister dr. Edvard Beneš, ki prihaja na vabilo francoskega zunanjega ministra Paul Boncourja. Da se je g. Benešu mudilo v Pariz, kaže že dejstvo, da se je na poti iz Košic ustavil v Pragi samo eno uro in nato takoj stopil na vlak proti Parizu. Njegov tovariš, romunski minister Titulescu je s sestanka v Košicah odpotoval na dopust v St. Moritz.

Ob prihodu g. Beneša so odnosi med Francijo in Malo antanto ter Poljsko že razčiščeni, v kolikor jih je morebiti francosko paktiranje s paktom četvorice moglo skaliti. Paul Boncour in prejšnji ministrski predsednik Sarraut sta podala tako kategorične izjave, da Francija pod nobenim pogojem ne bo zapustila svojih zaveznikov, da morajo s tem dejstvom računati vsi nasprotniki tega velikega evropskega obrambnega sistema. Benešev prihod in nato obisk francoskega zunanjega ministra Paul Boncourja v Pragi, v Varšavi in bržkone ostalih državah Male antante naj tudi na zunaj pokaže, da sloni francoska zunanja politika na zvestobi do svojih zaveznikov in da zavrača vsako pobudo, ki bi utegnila zrahljati zavezniške vezi.

Smola Hitlerjevih agentov pri zastopnikih MZ

Dr. Beneš je že v Košicah jasno začrtal zunanje politične smeri Male antante. Titulescu je bil v svojih izjavah proti reviziji mirovnih pogodb in proti preosnovi Zveze narodov, kakor jo zahteva fašistična Italija, še mnogo bolj energičen. Stališče Male antante nasproti nemškim ponudbam, ki so šle za to, da bi se ugled Zveze narodov okrnil in da bi se na drugi strani zrahljale vezi med posameznimi državami Male antante, je tudi jasno. Listi navajajo iz Berlina prav podrobne informacije o ponudbah, ki jih je stavil Hitler po svojih emisarjih Češkoslovaški in tudi Jugoslaviji. Tako citirajo dunajsko »Reichspost«, ki se smatra za oficijelno glasilo avstrijske vlade. **»Reichspost« poroča, da so te ponudbe stavili Rosenbergovi agenti, in sicer v češkoslovaškem poslaništvu, kakor tudi v poslaništvu jugoslovanske vlade v Berlinu se je zglasil Herr von der Hohenästen.** Rosenbergov emisar je hotel zvedeti za stališče Češkoslovaške in Jugoslavije ter Male antante sploh nasproti nemški ponudbi za sklenitev pakta o nenapadanju. Dunajski list poroča, da je češkoslovaški poslanik Rosenbergovo vprašanje sporočil v Prago.

Kakor znano, je Praga pozneje prav tako zavrnila berlinsko ponudbo. Francija in Mala antanta nastopajo po vsem tem kot kompakten blok.

Na mrtvi točki!

Tudi neposredna pogajanja med Parizom in Berlinom, ki so imela v prvi vrsti namen, da obe stranki postavita svoje zahteve, so prišla na mrtvo točko. **Od angleške strani je prišel nasvet, naj bi se razgovori za nekaj časa odložili, da bi Francija ne bila prisiljena reči svojega »ne!«. Toda po zanesljivih informacijah je Hitler pospešil zadnji sestanek s francoskim poslanikom, ker bi hotel zvedeti za francoski odgovor, preden bi sprejel italijanskega podtajnika za zunanje zadeve g. Suvicha, ki se mudi v Berlinu.** Drugi zopet menijo, da je hotel Hitler na vsak način pospešiti pogajanja s Francijo. »Matin«, ki je navadno v takšnih zadevah dobro informiran, trdi, da je Francois Poncet zavzel glede Zveze narodov seveda isto stališče kakor Paul Boncour; dodal pa je, da s tem še ni rečeno, da bi se Francija ne hotela še naprej pogajati s sosedno državo. Podrobnosti o tem razgovoru ni javnost zvedela. Na vsak način je iz komentarjev nemških listov razvidno, da je Francija v lepi obliki zavrnila nemške zahteve.

Glede teh poročajo iz Londona, ki še vedno pritiska na Francijo, naj se z Nemčijo sporazume, da so silno velike, saj je Hitler poleg predčasne izpraznitve Posaarja zahteval tudi pravico, da sedanje stanje Reichswehra poviša od 100.000 na 300.000 mož in da sme Nemčija svobodno pripravljati vse vrste orožja. O vsem tem je pariška vlada informirala londonsko. **Spričo teh zahtev je podlaga, na kateri bi se Francija in Nemčija mogli še nadalje pogajati, silno trhla in vse kaže, da bodo pogajanja kmalu zaspala.**

V tej zadevi je pravzaprav izrekla zadnjo besedo Anglija. Snoči se je vrnil angleški poslanik v Parizu Tyrell, ki je nesel v London francoske želje. S seboj ni prinesel razveseljivih vesti. **Kakor so splošno pričakovali, se angleška vlada nikakor noče vezati s kako novo formalno izjavo glede posredovanja v primeru, da bi prišlo med Francijo in Nemčijo do konflikta.** Francija bi bila pripravljena popustiti tudi v vprašanju razorožitve, toda edino pod pogojem, da bi Anglija dala nova jamstva za francosko varnost pred Nemčijo. Francoska diplomacija je hotela izrabiti silno nerazpoloženje angleškega javnega mnenja proti Hitlerjevemu režimu, misleč, da je prav zdaj najbolj ugoden trenutek, da se Anglija zaveže s kakim novim Locarnom. Francoska zahteva je bila toliko bolj upravičena, ker je Anglija po svojih oficielnih predstavnikih neposredno pritiskala na Francijo, naj nikar ne zavrne Hitlerjeve ponudbe za spravo. Poteza francoske diplomacije je bila kljub temu, da se je lord Tyrell vrnil »rebus infectis« spretna, ker je spravila Angleže na vsak način v velko zadrego. Angleži nikakor nočejo izreči pogumne besede in še vedno cincajo. V kratkem prispe v Pariz angleški zunanji minister John Simon; morda bo on jasneje izpregovoril.

Informacije iz Londona se strinjajo edino v tem, da bo angleška vlada preprečila izvedbo vsakega načrta, ki bi šel za tem, da se Zveza narodov oslabi. Čeprav v načelu Angleži ne zavračajo predlogov za preosnovo Zveze narodov, so vendar odločno proti temu, da bi se njen ugled s kakršnokoli preosnovo zmanjšal. V tem pogledu je potovanje glavnega tajnika Zveze narodov v London imelo popolen uspeh.

Novi razgovori z Rusijo

London, 14. dec. »Morning Post« poroča, da bi bila Francija pripravljena zmanjšati svoje oboroževalne sile edino pod pogojem, ako ji Anglija da nova jamstva, ali pa tudi, ako bi se vezi, ki jo vežejo z drugimi prijatelji, okrepile. **Ker se prva možnost popolnoma izključuje, zadobijo razgovori med Parizom in Prago izreden pomen. Mogoče jim bodo pozneje sledili tudi razgovori med Francijo in Rusijo.** Tako bi se osnovala neka vrsta protifašističnega bloka, ki bi lahko uspešno odbil napade oborožene Nemčije in na drugi strani branil načela na katerih sloni Zveza narodov.

Francoski letalski minister Cot trdi:

Rusko letalstvo je največje na svetu

Pariz, 14. dec. AA. V poslanskem odboru za zunanje zadeve je letalski minister Pierre Cot poročal o ruskem letalstvu. Izjavil je, da bo rusko letalstvo v dveh, treh letih 5-krat močnejše od angleškega ali francoskega letalstva. Sovjetsko letalstvo je zdaj v tehničnem pogledu popolnoma izenačeno z letalstvom drugih držav. Minister je pohvalno omenil tudi sposobnosti in vrline ruskih letalcev, ki so dobro disciplinirani, vestni in vztrajni. Rusija razpolaga z letali, ki lahko prenašajo 3 do 4 tone razstreljiv v velike daljave, kakor n. pr. iz Moskve do Berlina. Sovjetska Rusija razpolaga še z drugimi velikimi letali. Letalske tvornice so oddaljene od meje najmanj 700 km, tako da so popolnoma varne pred napadi. Ena teh tvornic n. pr. izdeluje letno po 150 letal, od katerih tehta vsako 18 ton. Francija ima samo eno podobno letalo. Letalski inženjerji in delavci zavzemajo v sovjetski družbi popolnoma izjemno stališče. Inozemcev je v tej industriji čedalje manj.

Kralj Boris doma

Sofija, 14. dec. AA. Dvorni vlak s kraljem Borisom in kraljico Ivano, princem Cirilom in s predsednikom bolgarske vlade Mušanovom je prispel na sofijsko železniško postajo snoči ob 23.17.

Ko je prispel dvorni vlak, ki je bil močno zasnežen in prevlečen z ledom, na postajo, se je pojavil kralj Boris dobro razpoložen in z veselim nasmehom.

Po pozdravih zastopnikov oblasti so kralj Boris, kraljica Ivana, princ Ciril, predsednik vlade Mušanov odšli z drugimi dostojanstveniki v dvorno čakalnico, kjer je kralj Boris spregovoril po nekaj besedi s prisotnimi osebnostmi. Najdelj se je razgovarjal s predsednikom narodnega sobranja Malinovom, kateremu je izjavil, da je zadovoljen s svojim obiskom v Belgradu. Pristavil je, da mu bo mogel v kratkem obširno očrtati svoje vtise. Ves čas svojega razgovora z Malinovom je bil kralj Boris v najboljšem razpoloženju. Po končanem razgovoru z Malinovom je kralj Boris še enkrat pozdravil in segel v roke prisotnim, katere so pozdravili tudi kraljica Ivana in princ Ciril.

Kraljevska dvojica je nato s princom Cirilom in s spremstvom zapustila dvorno čakalnico in se z avtomobili odpeljala na dvor.

Mušanov zadovoljen

Sofija, 14. dec. AA. Predsednik vlade in zunanji minister g. Mušanov nima prav nič časa, da bi se odpočil po povratku iz Belgrada. Vzlic vsej tej zaposlenosti se je pa zelo rad odzval prošnji sofijskega dopisnika Agencije Avale in dal za jugoslovanske liste tole izjavo:

»Iz Belgrada sem se vrnil z odličnimi vtisi o prisrčnem sprejemu, ki so nam ga priredile jugoslovanske oblasti in prebivalstvo. Predvsem mi je največ do tega, da se zahvalim za pozornost, ki mi jo je blagovolil Nj. Vel. kralj Aleksander pokazati za mojega bivanja v jugoslovanski prestolnici, ko me je sprejel v daljši avdijenci. Prav tako bom ohranil dragocen spomin na svoje sestanke s predsednikom vlade g. dr. Srskičem, zunanjim ministrom g. Jevtičem in drugimi člani jugoslovanske vlade ter z zastopniki parlamentarnih krogov, ki so bili vsi ljubeznivi in me sprejeli z neprisiljeno prisrčnostjo.

Prepričan sem, da bo ta prvi sestanek samo koristil obema sosedoma in bližnjima si narodoma ter tudi prispeval k okrepitvi miru na Balkanu. Iz uradnega komunikeja, ki je zaključil belgrajske razgovore, vam je znano, da smo se zedinili, da začnemo urejevati celo vrsto vprašanj, ki zanimajo obe državi. Iz vsega srca želim, da bi bila posledica tega prvega koraka vse boljše in boljše razmerje med našima narodoma.«

*

Nov predsednik Švice

Bern, 14. dec. AA. Zvezna skupščina je danes izvolila zveznega svetnika Pileta Golaza za predsednika švicarske republike v l. 1934. Podpredsednik je zvezni svetnik Minger. Za predsednika zveznega zavarovalnega sodišča je bil izvoljen Werner Lauber.

Za puloverje pristna

Angleška volna

Toni Jager, Ljubljana, Dvorni trg 1

Dunajska vremenska napoved: Mraz bo trajal dalje in kaže, da bo zopet sneg. Nadalje hitre vremenske izpremembe.

Zagrebška vremenska napoved: **Pretežno oblačno in hladno.**

Angleži o gospodarskih izgledih v Jugoslaviji

Občni zbor ‚Trepča Mines' v Londonu

London, 14. dec. AA. Skoraj vsi angleški listi prinašajo obširno poročilo o občnem zboru družbe »Trepča Mines« v Jugoslaviji. Posebno navajajo govor predsednika g. Chesterja Beattyja. »Times« prinaša besedilo tega govora, v katerem je Beatty po poročilu o uspehu podjetij in izgledih za bodočnost navajal delovne pogoje v Jugoslaviji in dejal:

Ponovno se moram zahvaliti jugoslovanski vladi za njeno naklonjenost do našega podjetja. V zadovoljstvo nam je, da tudi mi s svoje strani prispevamo svoj delež za napredek te države in za proizvodnjo njenih rud. Ko sem govoril z istega mesta lansko leto, sem omenil tudi alarmantne vesti, ki so jih listi prinašali o razmerah v Jugoslaviji, in izrazil svoje dvome o točnosti in resničnosti teh veti. To, kar sem takrat trdil, po moji sodbi danes še bolj drži, kakor lani. Podjetje dela v Jugoslaviji že več let in prepričati smo se mogli, da so razmere v tej državi zelo ugodne, bodisi s političnega vidika, bodisi glede na značaj prebivalstva. Ne samo, da se je naše podjetje povečalo, vrše tudi v drugih krajih Jugoslavije raziskave in proučevanja tri druga podjetja, s katerimi smo mi tesno v zvezi. Srečen sem, da lahko povem, da sta se za delo teh podjetij zanimali tudi družbi »Central Mining and Investment Co.« in »Union Co.«. Iz tega lahko presodite, da imamo popolno zaupanje v bodočnost Jugoslavije in da nismo v tej sodbi osamljeni.

Konec vojne v južni Ameriki

Paragvajska armada je ujela vso bolivijsko vojsko in tako končala vojno v Gran Chacu, ki je trajala že sedmo leto

London, 14. decembra. O položaju v Boliviji in v Gran Ghaco prihajajo različne, deloma nasprotujoče vesti.

Iz Asunciona poročajo, da paraguajsko prebivalstvo že praznuje zmago nad Bolivijo v Gran Chaco. Paraguajski vojni minister je izjavil, da je vojna končana in bolivijska armada popolnoma poražena.

Poročilo iz Santiago de Chile to vest potrjuje. Po poročilih je položilo orožje 13.000 bolivijskih vojakov, kar je vojsko odločilo. Bolivijsko glavno mesto La Paz je zavito v črno in žalost. V La Pazu ne dementirajo paraguajskih vesti o zmagi nad Bolivijo.

Brazil rabi 28 vojnih ladij

Berlin, 14. dec. Brazilska vlada je naročila svojim poslanikom v Berlinu, Parizu, Londonu in Rimu, naj se zanimajo pri inozemskih ladjedelnicah za proračun za zgraditev 28 vojnih ladij, križark, torpedovk, podmornic itd. Ponudbe naj ladjedelnice stavijo do 25. decembra. Japonci so stavili ponudbo, da so pripravljeni modernizirati brazilsko mornarico in za plačilo sprejeti kavo. Brazilska vlada je to ponudbo zavrnila.

Zanimiv proces v Zagrebu

(Malinar proti Grünwald)

Že dalj časa se zanima naša javnost za veliki proces Grünwald contra Malinar. Pa tudi zadeva sama se vleče dolgo in se nanaša na dobo ko je bil g. Grünwald eden dobaviteljev premoga državnim železnicam t. j. od l. 1925 do 1928. Tožitelj je g. Ernst Grünwald, eden najbolj znanih zagrebških trgovcev in toži g. Ivana Malinarja, urednika Jugosl. Lloyda zaradi člankov, ki so izšli pred leti in se bavili z dobavljanjem premoga, da so to klevete. G. Malinar je svoje članke tudi izdal z drugim materialom v posebni brošuri.

Obtoženega g. Malinarja sta zastopala gg. dr. Kozjak in dr. Walter, tožitelja g. Grünwalda pa g. dr. Katičić. Po zaslišanju g. Malinarja se je razprava po daljšem presledku nadaljevala 7. novembra ter je s presledki trajala več dni. Obtoženi Malinar je navedel celo vrsto prič, ki so nastopile pred sodiščem, v dokaz svojih trditev. Razprava je odkrila marsikatere zadeve iz polpretekle dobe, ko je bil državnim železnicam dobavljen slab premog, zaradi katerega so pretrpele veliko škode. Med pričami so nastopali gg. Vargazon, dr. Turina (14. novembra). Dr. Turina je tudi navedel kako so mu hoteli naprtiti nelegalno orožje, da bi ga uničili. Nadalje je bil zaslišan g. L. Franić (16. novembra), bivši zagrebški železniški ravnatelj in predsednik preiskovalne komisije za premog iz l. 1925, ki je ugotovila veliko škodo za državo. 21. novembra je bil zaslišan insp. dr. S. Landekušić.

V teku procesa je izjavil Malinar, da stoji za njim tudi Narodna odbrana, ki ga je na svoji zadnji seji tudi izvolila za podpredsednika. Proces je bil zaključen v četrtek, ko je bila objavljena razsodba.

Obsodba

Zagreb, 14. dec. b. Danes ob 4 pop. se je razglasila obsodba proti časnikarju Ivanu Malinarju, ki ga je tožil zagrebški industrijalec Ernest Grünwald po zakonu o tisku zaradi afere o dobavi premoga, ki jo je v raznih člankih opisal g. Malinar. Predno je sodišče razglasilo obsodbo, je predsednik opomnil publiko, naj ne da nobenega izraza odobravanja ali obratno, ker bi drugače moral postopati po zakonu. Sodišče se je prepričalo, da je Ivan Malinar kriv na podlagi zakona o tisku, ker je v svojem listu poročal o delu Grünwalda tako, da je škodoval njegovemu ugledu. Radi tega se obsoja za zločin klevete na mesec dni zapora, 1800 Din globe, pogojno na 2 leti, ter na 2000 Din stroškov tožiteljevega zastopnika, kakor tudi za obsodbo v celotni izjavi v prvi številki jugoslovanskega »Lloyda« na prvi strani. V obširni obrazložitvi razsodbe se najprej opisuje, kako je bila zaradi dobave slabega premoga poslana komisija ter je na temelju njene preiskave bilo obtoženih nekaj železniških uradnikov, ki so bili takrat odpuščeni iz službe. Nato je bila poslana še anketna komisija. Obtoženi Malinar je priznal, da je pisal te članke in prevzel nase vso odgovornost. Tožitelj Ernest Grünwald je priznal, da je prejel od rudnika provizijo radi tega, ker jim je dajal denar, da bi lahko delali. Obtožencu ni uspelo, da bi svoje trditve dokazal in ga je sodišče radi tega obsodilo. Sodišče pa dopušča dobre zveze tožitelja Grünwalda z železniškim personalom, ni pa moglo ugotoviti, da bi imele te zveze značaj podkupovanja, enako pa, da Grünwald ni bil kriv za izgorevanje premoga na postajah, temveč železniško osebje. Zagovorniki Malinara so vložili pritožbo. Tožitelj je izjavil, da je zadovoljen z razsodbo, ker mu ni toliko na tem, da se Malinar kaznuje, kakor na tem, da se ugotovi materijalna resnica. Po razsodbi je prišlo do burnih demonstracij navzoče publike proti Judom, ki so se prenesle tudi na ulico ter so šli demonstranti preko Zrinjevca, Jelačičevega trga, Ilice in vse do Kačičevega spomenika, kjer jih je policija razgnala. Demonstranti so klicali: »Živijo narodna obramba, dol z Judi!«

Za spremembo Obrtnega zakona

Belgrad, 14. dec. m. Te dni je bila v prostorih tukajšnje industrijske zbornice konferenca predstavnikov trgovinsko-industrijskih zbornic iz vse države, na kateri se je nadaljeval pretres vprašanja glede novelizacije zakona obrtnega zakona. Navzoči delegati so proučili tudi novo redakcijo § 7 zak. osnutka o spremembah in dopolnitvah zakona o neposrednih davkih in so poslali predsedništvu finančnega odbora Narodne skupščine izčrpno poročilo, v katerem so obrazložili stališče zbornic z ozirom na predloženo novo redakcijo § 7, ki se nanaša na določitev davčne podlage na dohodke. Nadalje so zastopniki trgovinskih, industrijskih in obrtnih zbornic pretresali vprašanje povišanja transportne takse iz tarife št. 101 zakona o taksah ter ugotovili, da bi nameravano povišanje transportne takse v železniškem osebnem prometu znašalo 33 odst., v blagovnem prometu pa 50 odst. od danes veljavne takse, kar bi predstavljalo znatno zvišanje bremen za državne železnice in sicer približno 100 milijonov Din. Pretresali so tudi vprašanje osnutka o spremembah in dopolnitvah v zakonu o državni trošarini v zvezi s trošarino na prage in mazivo ter ugotovili, da bi ta nova trošarina predstavljala nadaljnjo obremenitev državnih železnic za okoli 15 milijonov Din, nova trošarina na les pa bi obremenila državne železnice za okoli dva milijona Din, tako da bi vse te nove obremenitve zadele državne železnice z okrog 117 milijonov Din novih bremen, katerih znesek se bo verjetno prenesel na narodno gospodarstvo, ki se danes nahaja že v obupnem položaju. Zaradi tega je konferenca prosila finančni odbor, da naj se ne sprejme predloženo povišanje transportne takse. Ljubljansko zbornico za TOI je zastopal tajnik g. dr. Ivan Pless.

„Osservatore Romano" o ukrepu avstrijskih škofov

Rim, 14. dec. »Osservatore Romano« poroča z Dunaja glede ukrepa avstrijskih škofov proti političnemu udejstvovanju duhovnikov to-le: »Sklep, naj se začasno avstrijska duhovščina umakne iz političnega življenja, opusti politično delo v stranki, ki so ga nedavno sprejeli avstrijski škofje na konferenci na Dunaju, so nekateri listi tudi v inozemstvu razlagali napačno; ta razlaga je bila namreč nepovoljna in v sklepu so videli izraz nezaupanja v politiko kanclerja Dollfussa. Resnica je povsem obratna. Avstrijski škofje vidijo v sedanji katoliški vladi najboljše jamstvo za verske koristi in ker so prenehali razlogi, radi katerih so dovolili nekaterim duhovnikom, da sprejmejo mandate in politična mesta, da bi branili pravice Cerkve, da bi bila duhovščina v sedanjem položaju prosta strankarsko-političnih skrbi. Ta sklep je torej lep dokaz popolnega zaupanja avstrijskih škofov v sedanjo katoliško vlado, ki jo katoliška duhovščina in avstrijski katoličani krepko podpirajo.«

Ekspres povozil 17 delavcev

Lons-le-Saunier, 14. dec. AA. Vallorbski ekspres je zadel v bližini Moucharda v skupino delavcev. Sedem ljudi je ubitih, 8 ranjenih. Med ponesrečenci se nahaja tudi jugoslovanski državljan Nikola Pazel.

Podpore banskim upravam

Belgrad, 14. dec. AA. Ministrski svet je na predlog kmetijskega ministrstva dovolil kraljevskim banskim upravam te-le podpore: v Ljubljani 200.000 dinarjev, v Zagrebu 200.000, v Banjaluki 250.000, v Splitu 200.000, v Sarajevu 250.000, na Cetinju 300.000, v Novem Sadu 200.000, v Nišu 250.000 in v Skoplju 300.000 Din. Skupno 2,150.000 dinarjev.

Banske uprave bodo te podpore porabile za pospeševanje rastlinske proizvodnje, za nabavo semen, hrane za živino, sadik, čistilcev in drugega kmetijskega orodja za skupno uporabo.

Ocetna kislina

Belgrad, 14. dec. Izšla je uredba o izdajanju dovoljenj za proizvajanje koncentrirane ocetne kisline (esence). Dovoljenja izdaja ministrstvo za trgovino in industrijo, če gre za podjetja, kakršna so predvidena v čl.60., 4 odstavek obrtnega zakona, za ostala pa jih daje ban. Za vršitev te obrti veljajo določila čl. 62. obrtnega zakona.

Mraz

Pariz, 14. dec. Tudi v Parizu je pritisnil silen mraz. Zmrznilo je šest oseb in tudi umrlo, medtem ko so 30 zmrznjencev še rešili. Včeraj je bilo 12 stopinj pod ničlo. Posebno hud mraz je v vzhodni Franciji. Po Seni plavajo ogromni kosi ledu.

Dunaj, 14. dec. Temperatura je padla 15 stopinj pod ničlo. Kar je najbolj čudno je to, da niti v Alpah ni tako mrzlo kakor na Dunaju.

Rumena nevarnost!

Ogromna ofenziva japonske industrije proti vsemu svetu

Kedaj smo že rekli, da je svetovna nadoblast, ki jo je držala v rokah Evropa, s svetovno vojno izginila. Težišče svetovnega življenja je zapustilo Evropo, smo rekli, in se pomaknilo proti Združenim državam, kjer je vladalo bogastvo, kjer je bilo denarja v izobilici. In kjer je denar, tam je moč. To moč je Amerika znala pokazati v vsem povojnem razdobju v svojih odnošajih z obubožano Evropo. Poleg gospodarske moči nam je dala čutiti tudi politično. Tega smo se mi Evropci zavedli prav za prav še le, ko je napočil konec navidezno cvetoče dobe l. 1928-1929. Toda zadnji meseci so nam prinesli dokazov, da se pripravlja ne samo Amerika, da prevzame od Evrope svetovno vodstvo, ampak, da bo Evropa prišla polagoma še v odvisnost drugih izvenevropskih velikanov, med katerimi moramo v prvi vrsti imenovati Japonsko. Rumena nevarnost! Kolikokrat smo se ji posmehovali, kolikokrat čez njo neslano zabavljali. Ta rumena nevarnost se je pojavila z velikim poletom v srcu Evrope, ki se mora danes v svoji gospodarski revščini in v svoji politični megalomaniji boriti z vso srditostjo življenjskega boja proti invaziji ne rumenih ljudi, ampak pridelkov, ki jih izdelujejo poceni, strašno poceni pridne roke rumenih narodov.

Kdo bo nasledil Evropo?

Kdo bo nasledil Evropo? To vprašanje si lahko zastavljamo. Kot v času razpadajočega rimskega cesarstva, ki je tonilo v gnilobi svoje materijelne kulture, se pojavljajo na obronkih Evrope, ki jo je umoril materijalizem in duhovni skepticizem, sveža plemena, pripravljena, ne da jo pobijejo na tla s svojimi meči, ampak da prevzamejo vodstvo njenega gospodarstva. Med temi svežimi narodi, ki so vzrasli v skromnosti in kreposti, je v prvi vrsti Japonska. »In »rumena nevarnost«, ki grozi Evropi, se imenuje z drugimi besedami: japonska izvozna industrija.

Predpogoje za nenavadno hiter dvig Japonske je ustvarila japonska zmaga proti Rusom l. 1904. Japonska je takrat postala imperij in je dobila imperijalistično dušo. Svetovna vojna je Japonsko brez velikih žrtev postavila v krog zmagovalcev in ji izročila ogromne gospodarske možnosti na Daljnem vzhodu. Zvezne velesile, ki so bile preveč zaposlene s svojimi bojišči, so hote ali nehote prepustile Japonski svoje obširne trge na Daljnem vzhodu. In Japonska ni čakala niti minute ter jih izkoristila do zadnjega. Japonska industrija, začasa rusko-japonske vojne komaj v povojih, se je med svetovno vojno razmahnila, ker je bila brez konkurence in je zasedla vsa velikanska ozemlja ob pacifiškem morju. Naravnost z verskim fanatizmom so se japonski industrijalci in trgovci vrgli na vso azijsko otočje in hoteli zajeti tudi vse otoke tja do Havajskih in do angleških otokov avstralazijskega ozemlja. Že za časa svetovne vojne je na Japonskem zraslo iz tal 14.000 novih industrijskih podjetij. Industrija za barve se je sploh takrat šele rodila. Leta 1917., ko je bojna konjunktura bila na višku, je Japonska beležila zunanjetrgovinsko bilanco, ki je presegala pol milijarde jenov, med tem ko je bila l. 1914. še za isto vsoto pasivna. S svojimi preostanki iz zunanje trgovine je Japonska hitro poplačala svoje zunanje dolgove in še nudila svojim zaveznikom znatna posojila. Iz do vrh glave zadolžene države je Japonska v teku 10 let postala ena največjih upnikov na svetu in stoji takoj za Združenimi državami severne Amerike.

In čudno je to, da polet, ki ga je Japonska podvzela, ni hotel prenehati, da ga niso mogle ustaviti niti najhujše naravne katastrofe, kot je bil strašen potres l. 1922., niti druge ovire, in da je Japonska šla v ravni črti z največjo naglico k najbolj razvitemu kapitalizmu z ogromno udarno silo, s svežo mladostno življenjsko energijo. V stotisočih je začela pošiljati Japonska svoje dijake na evropska vseučilišča, da se naučijo od stare Evrope, kako bi jo najlažje zasedli, so pravili japonski študentje. Trumoma so se dijaki zopet vračali in napolnili tovarne, podjetja, trgovine in banke ter uvedli evropske metode v vseh panogah žuborečega gospodarskega življenja.

Eksplozija japonskih sil

Ni čuda, da je ta sila morala eksplodirati in da je Japonska morala napraviti sunek proti Kitaju, kjer je vedela za neizčrpljive zaklade surovin, na katere so čakale japonske tovarne in za katere so bili pripravljeni stotisoči dimnikov japonske industrije. Sunku proti Kitaju je sledil sunek v Mandžurijo, kjer ležijo ogromna bogastva na raznih rudah in kovinah zakopana v mandžursko zemljo, ki je na drugi strani tudi pripravna za proizvodnjo bombaža v velikem obsegu. Ko so zajeli vsa ta bogastva, so Japonci sami prostovoljno sprejeli znižanje svojega denarja na polovico. Japonski industrijski izdelki so s tem dobili prosto pot na svetovne trge, kjer jih ni mogla motiti več nobena cena evropske konkurence. Tako je nastal čisto naravnim potom japonski dumping ali z drugimi besedami, tako so se začeli pojavljati po vsem svetu japonski industrijski izdelki s cenami, ki so vsaj za polovico nižje od cen, ki jih nastavljajo evropski industrijci. Biciklji po 700 Din, pisalni stroji po 1000 Din, električne žarnice po 5 do 7 Din. To je ofenziva, ki ne more naleteti na nobenega resnega nasprotnika, ki mora podreti pred seboj vsako konkurenco.

Pri tem seveda ne smemo pozabiti, da so pridobitni stroški na Japonskem manjši. Japonski delavec je skromen, njegova plača nizka. A pristaviti se mora tudi, da japonski kapitalist ni tako grabežljiv, kot je Evropejec, ni tako nor za visokimi dobički, ampak se zadovoljuje s skromnim dobičkom, samo da svojo nacionalno blago vrže na svetovni trg pod pogoji, ki jih drugi narodi ne morejo postaviti. Res je, japonski delavec ne dela 48 ur, on dela tudi 60 ur na teden, a dela rad, in še premalo delavcev je, ker Japonska, ki šteje danes 67 milijonov prebivalcev, ne pozna težav brezposelnosti. In japonska država je nalašč razbremenila davčne obveznosti svoje industrije, ker ji hoče s tem dati še večjega poleta.

Biciklji po 700 Din - ure po 450 Din kilogram

Poglejmo par številk, ki dokazujejo, kako se je japonska izvozna industrija samo v povojnih letih razvila: Indeks za japonsko izvozno industrijo je znašal l. 1929. 110, 1933. pa že 136. L. 1913. je Japonska izvažala za pol milijarde jenov, 1932. pa za 1457 milijonov. Japonska industrija najbolj izvaža surovo svilo, pavolo, porcelan, papir, premog, železnino, cement, steklo in steklenino, igrače, električne žarnice, bicikle in izdelke iz jekla. Najbolj prodira s svojimi izdelki v Ameriko, Kitaj, Indijo, Egipt, Anglijo, Južno Afriko in zadnje čase prav posebno v Nemčijo, Italijo, Švico in na Balkan. V bombažnih izdelkih je Japonska dosegla sedaj že drugo mesto v svetovni produkciji in stoji tik za Anglijo. Java in sosedno otočje je popolnoma v rokah japonske industrije, ki je Anglijo kratkomalo izpodrinila. Kljub 20 odstotni carini na nože in vilice, se Anglija ne more ubraniti japonskih izdelkov, ki prihajajo kar v celih tovorih na njen trg, ter so še za polovico cenejši od domačih. Amerika je naravnost preplavljena z japonskimi žarnicami. Umetna svila je brez konkurence, v 6 letih se je dvignila od 5 milijonov na 68 milijonov funtov, in nevarno ogroža italijansko industrijo umetne svile. S svojimi igračami je prizadela smrtne rane nemški industriji, ki je morala na več krajih že zapreti tovarne. Japonski gumi je udaril po nizozemski industriji. Žarnice, biciklji, obroči za biciklje pa prodirajo tudi že na Balkan in se bodo pojavili tudi na našem domačem jugoslovanskem trgu. Zadnji mesec so se pojavila tudi japonska nalivna peresa po 5 Din, ki se prodajajo po Avstriji, na Češkoslovaškem in so menda prodrla tudi že na naš trg. Japonske ure se prodajajo po Evropi kar v kilogramih in sicer po 450 Din kila! Švica trepeče pred japonskimi urami.

Kako se bo Evropa branila, razpršena kot je in razdrta v tabore! Obramba je mogoča le s skupnim sistematičnim delom. Ali se bo znala znajti, predno je ne preplavijo valovi »rumene nevarnosti«?

L. R.

Poselska zveza

Ljubljana, 14. dec.

Poselska zveza priredi v nedeljo, 17. t. m. ob 20 zvečer v Rokodelskem domu, Komenskega ulica 12 igro »Trije božični večeri«. Čisti dobiček je namenjen za brezposelna dekleta. K obilni udeležbi vabi odbor

Belgrajske vesti

Belgrad, 14. dec. m. Za predsednika upravnega sodišča 4. pol. skupine I. stopnje v Celju je postavljen dr. Josip Bavdek.

Belgrad, 14. dec. m. Danes dopoldne je nadaljeval finančni odbor Narodne skupščine svoje delo in je proučil zakonski osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah o neposrednih davkih. Na današnji seji se je pretresal čl. 11. Seja se je popoldne nadaljevala.

Belgrad, 14. dec. m. 25. t. m. se prične pred okrožnim sodiščem razprava proti morilcu trgovca Stankoviča, Mihajlu Markoviču, bivšemu bančnemu ravnatelju. Za razpravo vlada veliko zanimanje.

Utrinki

ZVEZA KATOLIŠKIH GLEDALIŠKIH IGRALCEV

V nedeljo so imeli rimski gledališki igralci svojo posebno sv. mašo, ki jo je v cerkvi Santa Maria v via Lata celebriral škof Giordani. Po evangeliju je škof zbranim igralcem govoril o krščanski obnovi gledališča in gledališke umetnosti.

Stremljenje, urediti pastorizacijo tudi med igralci, izhaja iz Pariza. Pred leti je na pobudo dominikanskega patra Gillela bila v Parizu ustanovljena »Katoliška gledališka zveza«, v kateri so včlanjeni katoliški gledališki in filmski igralci kakor tudi drugo k stroki pripadajoče osebje. Podobno organizacijo imajo katoliški igralci tudi v Ameriki in šteje nad 1000 članov. Ustanovitelji francoske katoliške zveze igralcev so znane gledališke osebnosti, kakor Georges Le Roy od Comédie Francaise, pisatelj Maurice Brillant, igralec Arquillière, dramaturg Henri Ghéon in drugi.

Patron krščanskih gledaliških umetnikov je sv. Genezij, ki je umrl kot mučenec v času cesarja Dioklecijana. Genezij je bil igralec, ki naj bi na odru pred cesarjem parodiral prejem sv. krsta. Ko pa je med smehom publike bil oblit s krstno vodo, je nenadno zadobil notranje razsvetljenje in vzkliknil: Kristjan sem! Oblasti so ga dale nato usmrtiti. — To svetniško legendo je imenovani dramaturg Henri Ghéon tudi dramatiziral pod naslovom: Le comédien et la Grace« (Igralec in milost).

HITLERIZEM IN SOCIALIZEM

Saarbrücker Zeitung ima v nedeljski številki senzacionelni članek, v katerem poroča, kaj so socialisti sklenili na zborovanju II. internacionale v Parizu meseca avgusta.

Kongres se je skoraj izključno pečal z Nemčijo in nemški delegati so pritiskali na to, da se izvede čim strožji bojkot vsega nemškega blaga v inozemstvu. Enako naj se obvesti inozemstvo o požigu Reichstaga. Hollermann je razlagal nujno potrebo, da se v inozemstvu osnujejo oboroženе formacije emigrantov, ki naj bi v danem trenutku planile čez mejo. Baje so takšne čete že formirane na belgijskem in holandskem ozemlju.

Med resolucijami citira list sklep, pripraviti v Nemčiji splošno stavko. Socialisti vseh dežel naj pritiskajo na svoje parlamente, da Nemčija ostane razorožena. Treba je vsem zavezniškim društvom poslati fotografije Hitlerjevih špijonov v inozemstvu. Po radiju naj se dela protihitlerjevska propaganda.

Inozemska nemška emigrantska organizacija ima sedež v Bruslju. Beguncev iz Nemčije je okrog 60.000.

KATOLIČANI V JAVNEM ŽIVLJENJU

O vlogi katoličanov v javnem življenju se londonski »Universe« izraža na način, ki se lahko nanaša na katoličane tudi drugod po svetu. Katoličani, pravi list, ne stopajo v javno življenje le zaradi tega, da bi branili samo lastne interese, čeprav naravno zasledujejo tudi lastne cilje. Toda predvsem jih vodi želja, da store svojo državljansko dolžnost in sodelujejo pri državnem organizmu, čigar pomen raste tem bolj, čim bolj posega v človeško življenje od zibelke do groba. Je pa dobro utemeljeno, zakaj se prav oni v posebni meri čutijo k tej dolžnosti poklicani. Čim bolj se kaka vlada posveča življenju in družinam svojih državljanov, tem bolj zadeva na vseh koncih na moralne probleme. Ker pa so danes vse tradicije le še dvomljive vrednosti, zato je treba ljudi, ki iz prepričanja izpolnjujejo, kar je prav in pravično. Povprečen državljan, ki želi ohraniti svetost svoje hiše in mravnost svojega družinskega življenja, si naravnost želi trdnih osnov in pogumnih voditeljev. Njegovo zaupanje, da so posebno katoliški možje najbolj primerni, mu oboje nuditi, ne sme biti razočarano.

Vzajemna pomoč“ v konkurzu

Aktiva 5,224.899 Din - Pasiva 17 milijonov

Ljubljana, 14. decembra.

Ko je bilo v nedeljo po Avali objavljeno uradno poročilo banske uprave, da bo pri ljubljanskem okrožnem sodišču predlagan konkurz proti pomožni blagajni »Vzajemna pomoč« v Ljubljani, je završalo med interesiranimi zavarovalci, kajti mnogi so prispevali že lepe vsote za zavarovanje starejših oseb, zlasti sorodnikov. Že v ponedeljek je bil precejšen naval oškodovanih strank na okrožno sodišče, zlasti na pisarno civilnega oddelka, ki vodi konkurze. Vsak dan še prihajajo ljudje in vprašujejo za navodila, kaj naj store in kakšni bodo rezultati tega velikega konkurza, kakršnega že kmalu mali ljudje niso doživeli. Sličen konkurz je bil pred vojno zaradi »Glavne posojilnice«.

Na zahtevo banske uprave je načelstvo »Vzajemne pomoči« samo predlagalo otvoritev konkurza ter predložilo izkaz o finančnem stanju blagajne. V torek 12. t. m. ob 11.15 dopoldne je s. o. s. g. Anton Avsec po kratkem zaslišanju strank otvoril konkurz nad vso imovino »Vzajemne pomoči«. Izvršene so bile nato vse v konkurznem postopanju predpisane formalnosti. Za konkurznega sodnika je določen g. Anton Avsec, za upravnika konkurzne mase dr. Viljem Krejči, odvetnik v Ljubljani, ki je takoj prejel zadevni odlok konkurznega sodišča.

Glavni naroki

Za oškodovance so sedaj važni trije glavni naroki. Za 8. februarja 1934 ob 9 dopoldne je v veliki razpravni dvorani št. 79 določen prvi zbor upnikov, ki volijo upniški odbor. **Zadnji rok za prijave terjatev je določen do 28. februarja 1934.** Terjatve, opremljene z dokumenti in njih vloge pravilno kolkovane, se naslavljajo na okrožno sodišče v Ljubljani. Naposled je za 9. uro 15. marca 1934 določen likvidacijski narok. Razprava o likvidaciji terjatev se bo vršila v nekdanji porotni dvorani. Pričakovati je velik naval upnikov in bo ta razprava trajala najbrž več dni. Kako se bo konkurz razvijal, bomo sproti obveščali javnost.

Po dosedanjih podatkih je oškodovanih nad 30.000 strank. Že ta okolnost daje misliti, da bo ta konkurz veljal prav čedno vsoto. Oškodovane stranke bodo morale za prijavo svojih terjatev plačati predpisane sodne takse in kolke, kar bo vrglo najmanj pol milijona dinarjev.

Zgodovina „Vzajemne pomoči“

»Vzajemna pomoč« je bila osnovana kot registrirana pomožna blagajna na podlagi še veljavnega avstrijskega zakona z dne 16. julija 1892. Take blagajne so pod kontrolo politične oblasti, pri nas pod kontrolo trgovskega oddelka banske uprave, ki vodi o njih poseben register. »Vzajemna pomoč« je bila vpisana v ta register 10. jan. 1929. Po njenih pravilih, ki so bila v marsičem površna, so bila dvojna zavarovanja, in sicer: a) v oddelkih A in B na doto, v prvem za 10.000 in v drugem za 20.000 Din. Pogoj je bil, da je član tega zavarovanja 8 mesecev redno izvrševal svoje članske dolžnosti in da se je poročil. Drugo zavarovanje je bilo zavarovanje za slučaj smrti. Tu so bili 3 oddelki. Članarina v C je bila 1 Din, v D 2 Din in v E 5 Din, najvišji zavarovalni znesek pa je bil 2000, 4000 in 10.000 Din.

Zavarovanje odličnih osebnosti

Blagajna je začela poslovati in sprva razvijati izredno živahnost. Ker pravila niso zabranjevala spekulativnega zavarovanja, so se mnogi brezvestni agentje in špekulantje spravili na stare ljudi ter zavarovali vse vprek za velike vsote. Poznejša revizija in preiskava je dognala, da so bile — in notabene **brez njih privoljenja in vednosti — visoke in ugledne osebnosti,** ki so vživale med našim ljudstvom ugled in spoštovanje, zavarovane po 40 do 80-krat. Med njimi je bil 80-krat zavarovan pokojni prvi slovenski ljubljanski župan, ki ga je celo zavarovala neka odličnejša, v Ljubljani popularna dama ter je po njegovi smrti prezentirala polico na izplačilo.

Mnogi agentje pa so s tem zavarovanjem zaslužili tudi prav čedne provizije, ki so bile takoj likvidne, kakor hitro je bilo zavarovanje odobreno odnosno sprejeto.

»Vzajemna pomoč« je s svojim poslovanjem vzbudila pozornost odgovornih in merodajnih činiteljev. Banska uprava je 31. marca 1932 ukinila nadaljnje poslovanje blagajne ter imenovala posebnega komisarja v osebi banskega svetnika g. Mencingerja, da izvede revizijo. Razvila se je huda borba. Rezultat je bil, da je notranje ministrstvo 11. aprila 1933 razveljavilo prvotno odločbo banske uprave o razpustu. Po aprilu letos je zadeva »Vzajemne pomoči« stopila v novo, skoraj odločilno fazo. Na banski upravi je bil 31. maja sestanek delegatov, ki se je spremenil v občni zbor, na katerem je bil izvoljen za predsednika »Vzajemne pomoči« starešina okrajnega sodišča v Ljubljani dr. Ernest Kobé. Skupina Pelc pa ni bila zadovoljna s sklepi tega občnega zbora ter je zapustila zborovanje. Predsednik g. dr. Kobé pa je kmalu odstopil iz raznih razlogov. Nov občni zbor, ki se je vršil 8. septembra letos in ki je bil mestoma buren, je izvolil nov odbor s predsednikom g. Lipnikom, dimnikarskim mojstrom na čelu, ter je naposled odobril tudi nova pravila. Na trgovskem oddelku banske uprave so se nato 30. nov. ter 2. in 3. novembra t. l. vršili razgovori med zastopniki »Vzajemne pomoč« in zastopniki banske uprave.

Na podlagi raznih poročil se je 7. oktobra t. l. banska uprava odločila za odobritev pravil. **Bilo je normalno pričakovati, da postane blagajna življenja sposobna.** Važni pa so bili tudi momenti, da ne bo denar vložnikov izgubljen, da bodo drugič pošteni zavarovalci dosegli svoj namen in tretjič, da se bo socialno tako koristna institucija pomožne blagajne okrepila v javnosti in dosegla svoje zaupanje.

Ker je prvotna »Vzajemna pomoč« zgrešila svoj zakoniti namen in zabredla s sprejemanjem izrazito spekulativnih zavarovanj v tak položaj, je dalo to banski upravi povod za posebne ukrepe.

Nova pravila so strogo zabranjevala in izključevala vsako špekulacijo s posmrtnimi zavarovanji raznih oseb. Za špekulativno zavarovanje so smatrali vsako, ko ni med zavarovalcem in zavarovancem dokazan niti sorodstveni niti gospodarski odnos, kakor tudi osebno razmerje zavarovančevo, t. j. da je **krhkega zdravja, visoka starost, revščina itd.**

V novi odbor »Vzajemne pomoči« sta bila kooptirana kot odposlanca banske uprave referent dr. Jože Lavrič in zavarovalni tehnik g. Ivo Lah, uradnik OUZD.

»Vzajemna pomoč« je začela po 8. okt. poslovati in je imela svoje uradne prostore na Miklošičevi cesti. Pojavile so se silne ovire, kajti mnogi so grozili s tožbami. Težavno je postalo tudi vprašanje, kako naj se izplačajo stare, že likvidne posmrtnine, tudi vrstni red izplačila je delal odboru preglavice.

Mnenje strokovnjaka - zavarovalnega tehnika

Ker so se zadnji čas pojavljale še večje ovire, je bil naprošen strokovnjak-zavarovalni tehnik, da poda jasno in točno sliko v položaju »Vzajemne samopomači« in o načinu njene sanacije. Poročilo navaja:

I. **Nadaljna možnost za redno delovanje zavarovanja ni več mogoča** v okviru spremenjenega statuta »Vzajemne pomoči«, odobrenega 7. oktobra 1933 od banske uprave, to spričo zaostalih terjatev in še pričakovanih obveznosti blagajne na eni strani in spričo plačilne zmožnosti članov na drugi strani.

Sprememba novega statuta se je sestavila na supoziciji, da bo vsaj pretežna večina dosedanjih članov nadaljevala zavarovanje, kot je bilo pričakovati, toda od nekdanjih 24.469 članov, zavarovanih za slučaj smrti, je do 30. oktobra t. l. plačalo novi prispevek samo 2456 članov in s tem nadaljevalo zavarovanje. Če bi se vsaj 20% starega članstva, to je vsaj 5000 izreklo za nadaljevanje, šele potem bi bilo mogoče misliti na nadaljevanje zavarovanja pri »Vzjemni pomoči«.

II. **Sanacija »Vzajemne pomoči«** je z ozirom na upe in terjatve, dnevni inkaso, pričakovanje posmrnin itd. **nemogoča pri sedanjem stanju razmer** in v okviru zakonitih predpisov.

Aktiva in pasiva

Poročilo strokovnjaka-zavarovalnega tehnika navaja nato v splošnih obrisih gmotno stanje »Vzajemne pomoči«. **Aktiva znašajo celotno 5,224.899.89 Din,** med temi je najvišja postavka »dolžniki« z zneskom 4,102.472.92 Din. Med dolžniki pa je večina dubiozna.

Pasiva se razdele: a) Terjatve smrtnih slučajev (158) v času od 8. oktobra letos do 5. decembra letos... 1,277.000 Din, b) terjatve po čl. 14 (Prehodna določila novega statuta)... 15,723.000 Din. **Skupaj pasiva 17,000.000 Din.**

V času od 8. 10. do 10. 11. 1933 je znašal dnevni inkaso 288.917.91 Din, upravni stroški za mesec oktober in november skupaj 181.095 Din in 14 par.

Situacija »Vzajemne pomoči« je nevzdržna, ker je bil celoten aparat prikrojen za članstvo 30.000 (25.000 zavarovancev za smrt in 5000 za poroko). Med zavarovanci, še ti so pretežno seveda riziki, katerih premije ne krijejo ostalih bremen, ni več mogoče doseči sporazuma in enotnosti. Aktivni člani ne plačujejo, mnogi člani pa groze po svojih pravnih zastopnikih s tožbami. Članstvo »Vzajemne pomoči«, ki je dajalo akcijam g. Rostana in g. V. Pelca vsakokrat in v najkrajšem času ca. 20.000 pooblastil v svrho nadaljevanja zavarovanja, je sedaj odpovedalo in obenem postalo nestrpno, da hoče tuintam svoje terjatve napram »Vz. p.« sodno uveljaviti.

To poročilo je bilo podano 6. decembra in je bilo hkratu merodajno za otvoritev konkurza.

Navodila sodišča

Ker dnevno prihajajo na okrožno sodišče oškodovanci, je okrožno sodišče izdalo in nabilo na pisarno konkurznega sodišča kratko obvestilo, ki pravi:

Kdor ima kaj terjati od »Vzajemne pomoči«, bo prejel točna obvestila v nekaj dneh od podpisanega sodišča po pošti.

Nekolkovane prijave se ne bodo vpoštevale.

★

Dijaški upor na celjski gimnaziji

Iz Temeniške doline 13. decembra. Pod gornjim naslovom je poročal včerajšnji »Slovenec« o dijaškem uporu na celjski gimnaziji l. 1885. Naj omenim tu, da je bil enak dijaški upor na isti gimnaziji tudi l. 1878, in sicer 2. decembra. Tudi takrat bi bili morali dijaki na dan cesarske slavnosti peti na koru cesarsko pesem v nemškem jeziku, pa so jo peli slovensko. Potem je bila seveda velika preiskava in »uporniki« so dobili, mislim, po 8 ur zapora. Vsled tega so zapustili nekateri dijaki celjsko gimnazijo in šli drugam. Med temi je bil tudi Frančišek Napotnik, bratranec pok. škofa M. Napotnika, ki je bil prišel v začetku decembra na novomeško gimnazijo, in s katerim sva bila potem v osmem gimn. razredu sošolca in skupno maturirala 7. julija 1878. Od tega vem vse te podatke. Po maturi je vstopil v benediktinski red, kjer je dobil redovno ime Leopold. Kasneje je bil v Admontu, ko sva si še dopisovala. Umrl pa je pred 3—4 leti menda v Svečini, kjer ima menda, če se ne motim, benedikt. red svoja posestva. Ravnatelj na celjski gimnaziji je bil takrat Swoboda, zagrizen nasprotnik Slovencev in menda češki renegat. Kaki natančnejši podatki o tem »uporu« bi se dobili gotovo v kroniki celjske gimnazije. Naj tu še dodam, da nas je bilo istega l. 1879 na novomeški gimnaziji samo 8 osmošolcev in maturantov, med temi je bil tudi pok. dr. Ign. Žitnik, kasnejši kanonik in državni in deželni poslanec. Napotnik in Žitnik sta naredila maturo z odliko, drugi z dobrim uspehom, le eden je bil reprobiran za dva meseca. Od teh osmih smo živi še trije. Istega leta je bilo na novomeški gimnaziji malo dijakov, mislim, da samo okoli 100.

I. Š.

Vlom na Ježici

Ježica, 14. dec.

Lani ob tem času so se vlomi v našem okolišu kar vrstili; zlasti v Stožicah je bilo v par slučajih odnešene precej obleke iz raznih stanovanj. Potem je bil dolgo mir. Nocojšnjo noč, ko je snežilo in brilo, pa je neznan vlomilec zopet poskušal svojo srečo. Vlomljeno je bilo v leseno barako trafikantinje Gregorinčič v Stožicah. Zjutraj je našla žena barako odprto, v baraki pa je bilo vse razmetano. Vlomilec je odnesel le za nekaj dinarjev slabšega tobaka čikavca ter nekaj »Morava« cigaret. — Zadnje dni je bil nameravan vlom tudi v trgovino Hvastja v Savljah.

Opozorilo štabnega načelstva v Ljubljani

Ker se zadnje čase zmerom češče javljajo razni podeželni uradi ali zasebniki, ki hočejo biti nekaki svetovalci in posredniki med vojaškimi obvezniki in vojaškimi oblastmi, pri čemer pa se dogajajo velike zlorabe, **je izdalo štabno načelstvo Dravske divizije opozorilo, po katerem naj se vsi interesenti v vojaških zadevah (poziv na vaje, regrutacije, vojaški davek in podobno) obračajo na vojne oblasti, kakor so: štab komande Drav. divizijske oblasti in komande ljubljanskega, celjskega in mariborskega vojnega okroga, nikakor pa si naj ne iščejo intervencij pri raznih zasebnih uradih aff zasebnikih, ker to jim bo bolj v škodo kot v korist. Kdorkoli potrebuje vojaških službenih pojasnil, naj se obrne pismeno ali ustno neposredno na vojaške oblasti (katere smo zgoraj omenili), te pa bodo drage volje vsem prošnjam (ki morajo biti kolkovane s 5 Din kolkom) odgovarjale.**

Kakor čujemo, so se dogajale grde zlorabe; nekateri zasebniki so obljubljali kmetskim vojaškim obveznikom, da jih bodo rešili vojaških dolžnosti, ker imajo zveze s temi in temi visokimi vojaškimi osebnostmi, pri tem pa so kajpada zahtevali visoke nagrade od siromašnih kmetov. **Seveda so bile one visoke zveze izmišljene.** Zategadelj je ta nastop štabnega načelstva pravilen; zakaj z gornjim opozorilom bodo v prihodnje preprečene vse zlorabe lahkovernih podeželskih ljudi, katerim so razni šušmarji izvabljali denar iz žepa, na drugi strani pa bo obvarovana tudi vojaška čast, katero so ti agenti hoteli omadeževati s svojimi špekulacijskimi nameni. Vsi vojaški obvezniki, ki potrebujejo kakršnekoli vojaške informacije, naj se poslej obračajo le na vojne okroge in Dravsko divizijsko oblast in na vsa vprašanja bodo dobili odgovor. Vse one besede o raznih poznanjih z višjimi vojaškimi dostojanstveniki pa so le varljiva pretveza, s katero hočejo razni zasebniki ujeti svoje žrtve.

Na obisku pri pisatelju Mešku

Že dolgo sem imel v načrtu, da obiščem našega priznanega pisatelja Meška. Ker se mi je te dni nudila ugodna prilika, sem to tudi storil.

Pot na Sele, kjer pisatelj Meško pase svoje ovčice, v jesenskem času ni baš prijetna. Vendar je človek bogato poplačan za trud, ko prispe v njegov skromni, a prijazni dom. Sicer je njegovo domovanje tam pod Uršljo goro precej na samoti, a vendar človek v njegovi družbi pozabi na okolico, pozabi na samoto, saj je pri njem tako prijetno.

Res je, da so raztresene njegove ovčice daleč naokrog po teh hribih, pa ipak imaš zavest, da se ga njegovi ljudje oklepajo z vso ljubeznijo, kar pa je tudi resnica. Pa so Seljanci tudi ponosni na svojega Meška, ki piše knjige in je dekan.

Kje se v tako zapuščenem kraju lahko s tem ponašajo? Ljudje dobro vedo, koga imajo v svoji sredini. Ni čuda, če mi je nek ugleden kmet rekel to-le: »Imeli smo že več župnikov, vse smo imeli radi, a nobenega tako, kot sedanjega. Vemo tudi, da je to prvi in zadnji dekan v Selah. Ponosni smo nanj!« Pa o tem dovolj. Preidem takoj na vprašanja, ki sem jih gospodu pisatelju stavil, da mi jih v hitrici po svoje odgovori.

Slišim, da uprizore o božiču v Starem trgu pri Slovenjgradcu Vaše delo: »Henrik, gobavi vitez«. Ali mi daste nekaj podatkov o zasnovi Vašega novega dela?

Lani smo brali »Slehernika« in Timmermansove »Sv. Tri kralje«. »Slehernika« so v Starem trgu tudi zelo lepo igrali. A vsako leto ne morejo igrati ene in iste stvari. Pa sem razmišljal, če bi mogel kaj napisati prav za božič. Da bi dal ljudem kolikor toliko poezije svetega večera in res tudi nekaj za srce, kakor jim je dal »Slehernik«, ki je napravil na gledalce mogočnejši vtis, ko katerakoli druga igra. Pa sem počasi skiciral, pisal in pilil »Henrika, gobavega viteza«, božični misterij v 4 slikah. Vsebina: »Kako požrtvovalna ljubezen nedolžne deklice reši viteza gob. Obenem za deklico plačilo za njeno hvaležnost, ker jo je vitez na božični večer na cesti pobral; vitezu pa plačilo za junaško prenašanje njegove strašne bolezni.« Delo izide tako takoj v novem letu v »Dom in svetu«.

Ali snujete še kakšno novo delo in kaj imate še v programu?

Pišem polagoma že manjše reči, v kolikor ob mnogih potih in stanovskih in uradnih dolžnostih ter opravilih pač morem. V delu imam dve krajši noveli. A praviti, kaj, je isto, kakor obljubljati. Obljuba pa dolg dela. In vendar je pot od misli skozi srce in roko na papir tako dolga, da človek včasih na nji omaga. In ne napiše, kar je napisati nameraval ali tudi že začel. Zato je bolje, da z imeni počakamo. Kadar bodo stvari dozorele, jih pošljem v svet.

Pišete li kaj za mladino, ki Vaša dela tako rada čita?

Napisal sem krajšo črtico za mladino, ki v kratkem izide v »Vrtcu«. Če Bog da, drugo še pride.

Kako presojate dela pisateljev naše mlade generacije?

So nekateri prav lepi talenti, ki nam bodo, upamo, dali še mnogo lepega. Ko sem nekoč bral kratko črtico Miška Kranjca v podlistku »Slovenca« — o nekem častniku v Belgradu in njegovem slugi, mislim — sem pisal gospodu uredniku »Vrtca« Volcu: »Nov pripovedni talent smo dobili.« In so naslednja njegova dela to potrdila. Vsakega mladega literarnega delavca, če je res talent, se moramo vsi veseliti.

Kakšno sodbo ste si ustvarili tekom let o naših mladinskih listih?

Za mladino pisati je težka stvar. Se zdi nekaterim pisateljem menda tudi bolj poniževalno delo. Pa ni! Naši mladinski listi skušajo svojo nalogo vršiti z najboljšo voljo. Bi pa bilo dobro, če bi si mogli pridobiti za sotrudništvo tudi bolj znane pisatelje, ki bi dali res kaj prav dobrega. Ko bi dobili Slovenci spet kakega »Cicibana«!

Li mislite še kaj na Koroško in dobre koroške Slovence?

Na Koroško mislim še vedno z največjo ljubeznijo. So bili sicer gori časi hudih bojev, vendar pa moram priznati, da so nasprotniki, tudi najhujši, kazali proti nam vendar vedno nekako gentlemenstvo in se je videlo, da nas tudi kot nasprotnike cenijo in spoštujejo.

Tako mi je n. pr. pisala nekoč neka gospa z Zile, da je tamošnji g. župan za mojih časov Gailer, tudi deželni poslanec in hud politični nasprotnik, a sicer pošten mož, rekel pozneje, ko so imeli nemške duhovnike: »Der beste war halt doch noch der Meško, wenn er nur nicht so ein Čuš gewesen wäre!« Koroško mi je dajalo mnogo let kruh in krov, za kar sem vedno hvaležen. In našel sem gori mnogo res blagih src in zlatih prijateljev, ki se jih vedno z veseljem in ljubeznijo spominjam in mi je še danes težko po njih.

Belko Mežiški.

Smrtna žrtev mraza in snežnih zametov

Unec pri Rakeku, 14. dec.

Včeraj so se napoteli tri ženske, med njimi tudi Ivana Rebec iz Unca 14, v Postojno, kakor se godi dan za dnem, da nosijo ženske in otroci razne življenjske potrebščine prodajat, zlasti moko, meso in dr. Že dopoldne, še bolj pa popoldne je silno snežilo in brila burja. V tako slabem vremenu so se vračale v poznih urah proti domu. Ivanki je že med potjo prihajalo vedno slabše zaradi slabe poti in telesne izčrpanosti. S težavo so jo tovarišice privedle do obmejne italijanske stražnice. Tu je zgubila vse zadnje moči. Ena izmed tovarišic je odšla na dom staršev povedat, da je Ivanki slabo. Okrog 11 ponoči so jo prinesli na dom že v nezavesti. Tudi pozneje se ni več zavedla. Okrog polnoči došli zdravnik iz Cerknice je mogel konštatirati le smrt. Družina Rebec je zelo prizadeta. Ivanka je bila pri hiši edina ženska za gospodinjstvo. Mati je umrla že pred nekaj leti, tako so sedaj ostali pri hiši samo oče in dva brata rajnke.

Veliki snežni zameti po vsej državi

Iz vse države, zlasti iz savske, primorske in vrbaske banovine prihajajo poročila o silnih snežnih zametih. Zlasti sta močno prizadeta Lika in Dalmacija. Na liški progi so morali začasno prekiniti ves promet, ker je bila proga na več krajih povsem zatrpana s snegom. Železniški upravi se je posrečilo, da je progo očistila in so včeraj popoldne vlaki že vozili iz Zagreba v Split.

V večini pokrajin savske, vrbaske in primorske banovine še vedno močno sneži in tudi temperatura pada. Sneg je večinoma suh pršič, ki pada ponekod med silnim vetrom.

V vsej Bosanski krajini so pretekle dni divjali veliki snežni viharji, ki so mestoma nanesli do tri metre snega. Promet je na večini cest ustavljen. Vsi znaki kažejo, da bo ta zima v Bosni tako huda, kakor je bila ona l. 1928.

Tudi iz slavonske nižine, zlasti iz Podravine poročajo o velikem snegu in mrazu. Pri Koprivnici se je na Dravi, ki je padla za 50 pod normalo, pojavil prvi led. Železniški in avtobusni promet precej trpi.

V Splitu je predvčerajšnjim pihal hladen jugovzhodnik, med katerim je naletaval sneg. Morje je bilo precej nemirno. Temperatura je v Splitu ena nad ničlo.

Naše dijaštvo

Akademikom Aleksandrove univerze. V soboto 16. decembra ob 18 zvečer se bo vršila v zborničnl dvorani univerze svečana proslava rojstnega dne Nj. Vel. kralja Aleksandra I. Pozivamo Vas, da se proslave udeležite polnoštevilno. Vhod z Vegove ulice. Akcijski odbor.

— **Pri slabi prebavi, slabokrvnosti, shujšanju, bledici, obolelosti žlez, izpuščanju na koži, tvorih uravnava »Franz-Josef« voda izborno toli važno delovanje črevesa.**

Ljubljanske vesti:

Snežne ovire na cesti in železnici

Ljubljana, 14. decembra.

Snoči je sneg še medel v Ljubljani in nad Gorenjsko kotlino, proti jutru pa je pojenjal. Rezultat je bil, da je Ljubljano davi pokrivala pol metra visoka snežna odeja, ki se je proti Gorenjski vedno bolj zviševala in dosegla tudi meter in še več. Sneg je povsod suh, tak, ki se nerad tali, ki pa je izvrsten za smučanje.

Po ljubljanskih ulicah so mestni delavci pričeli že včeraj kidati sneg, davi ob 4 pa tudi številne trume brezposelnih. Mestni socialni urad je poslal cestnemu nadzorstvu večjo množino brezposelnih, ki so našli na cesti vsaj zaslužek za en dan. Skupno je bilo včeraj na delu 250 mestnih stalnih delavcev ter 340 brezposelnih. Vsi delavci delajo samo po 8 ur na dan, da dobi čimvečje število zaslužek. Delovni dan traja od 5 do 10 ter od 13 do 16, za tiste pa, ki so pričeli že ob 4, je odmor eno uro daljši. Sneg odvaža 36 voz in gre skoraj ves sneg v Ljubljanico, s šišenskih ulic ga pa vozijo na polje. Davi je skoraj vse ulice, tudi tiste na periferiji, zoralo šest plugov in sicer trije veliki in trije mali. Tako je bil olajšan promet vsaj za pešce. Jutri zjutraj prično delavci čistiti ob 7 ter bodo delali 8 ur. Vsak brezposelni dobi za uro dela 4 Din, torej 32 Din na dan, kar je za te reveže že primeren, čeprav ne sijajen zaslužek.

Znatne, vendar ne nepremagljive ovire povzroča sneg tudi železniškemu prometu. Največjo zamudo je imel belgrajski brzovlak, ki je prišel v Ljubljano mesto ob pol 10 šele ob pol 2 popoldne. Z zamudami so prihajali dopoldne tudi gorenjski vlaki, med tem, ko na drugih progah prihajajo vlaki kolikor toliko v redu. Železniški plugi so čez noč očistili vse proge.

S hudimi ovirami se bore tudi avtobusi. Ukinjen je zaenkrat promet z Blokami, z Vrhniko, s Celjem čez Trojane, s Poljansko dolino in še na drugih manjših progah.

Tramvajski promet v Ljubljani ni oviran. Ponoči so plugi očistili prav vse proge, sem in tja pa odstranijo manjše ovire na progi uslužbenci sami.

Pirc bo igral simultanko

Naš šahovski mojster g. Vasja Pirc je odigral v torek prav uspelo slepo simultanko proti dvanajstim igralcem. Po štiriinpolurni borbi je sedemkrat zmagal, štirikrat remiziral in le enkrat izgubil. Igral je prav lepo in sigurno, tako da se je zdel mnogim gledalcem ta uspeh skoraj neverjeten in jih navdal z občudovanjem.

Danes pa bo igral mojster simultanko proti poljubnemu številu nasprotnikov. Ker nudijo take prireditve šahistom vedno velik užitek, saj se poizkušajo v masi proti rutiniranemu, a pri tem zelo zaposlenemu mojstru, bo gotovo tudi ta prireditev prav dobro obiskana. Pričela se bo ob 20 v kavarni »Evropa«. Prijave se bodo pobirale tik pred prireditvijo. Vsak igralec, ki more, naj prinese s seboj šah in šahovnico, ker jih LŠK nima dovolj na razpolago. Prijavnina 10 Din, vstopnina malenkostna.

Dolarski „princ“

Ljubljana, 14. decembra.

Pravih dolarskih princev že dolgo ni več in so pri nas izostali prešerni Amerikanci, ki so se šopirili z dolarji ter žvenkljali z denarjem. Prijelo pa se je to ime onih redkih izseljencev, ki se sedaj še vračajo v domovino ter premorejo sem in tja kakšen razvrednoten dolarček ter si po prihodu v domovino privoščijo malo veselja, za kar jim je po navadi pozneje bridko žal, ko pogreše svoj bridko zasluženi denar. Tudi 30-letnemu delavcu Maksu B., ki se je pred dvema dnevoma vrnil v domovino iz Kanade, bo še bridko žal družbe, v katero je v Ljubljani zašel. Dobili so ga v roke namreč neki vinski bratci, s katerimi je veselo popival, v neki šišenski gostilni. Po veselem večeru pa odšel spat v sobo, ki mu jo je prepustil eden vinskih bratcev. Ko se davi zbudi, je hitro pogledal v listnico: manjkala sta v njej dva kanadska bankovca po 50 dolarjev ter nekaj našega denarja, skupaj trpi torej škode nad 5000 dinarjev. Seveda ni mogoče, da bi ves ta denar zapil, tudi ne v še tako veliki družbi. Bolj verjetno je, da mu je denar kdo ukradel. Okradenec je tatvino prijavil policiji, ki je že na vse zgodaj aretirala nekega sumljivca. Ta je trdovratno zanikal vsako krivdo. Policija je zaslišala več prič. Preiskava še traja.

Kaj bo danes?

Drama: Ob 15: »Hamlet«. Dijaška predstava. Globoko znižane cene.

Opera: Zaprta.

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bahovec, Kongresni trg 12, mr. Ustar, Sv. Petra c. 78, in mr. Hočevar, Celovška c. 4.

*

⊙ **Praznovanje rojstnega dne kralja Aleksandra I.** Komanda mesta je odredila: Na rojstni dan Nj. Vel. kralja Aleksandra I. bo služba božja v pravoslavni kapeli ob 9, v stolnici pa ob 10. Vsi aktivni častniki in vojaški uradniki se bodo udeležili službe božje najprej v pravoslavni kapeli, nato pa v stolnici. Rezervni častniki pravoslavne vere se bodo udeležili službe božje v pravoslavni kapeli, oni katoliške vere pa v stolnici v času, ki je določen za aktivne častnike. Rezervni častniki, ki se ne bi mogli udeležiti službe božje, se morajo pismeno opravičiti. V nedeljo, 17. decembra ob pol 12 bo sprejemal komandant divizije častnike. Častitat naj pridejo vsi aktivni in rezervni častniki in vojaški uradniki ljubljanske garnizije. Obleka za častnike dopoldne svečana paradna, popoldne za aktivne častnike in vojaške uradnike praznična, za rezervne častnike pa paradna. Zvečer ob 9 bo v veliki dvorani hotela Union za aktivne častnike svečan družabni večer. Obleka za rezervne častnike je zelenkastosiva, odnosno civilna večerna, za dame navadna večerna toaleta.

⊙ **Vokalni koncert najlepših cerkvenih božičnih pesmi** bo v ponedeljek 18. dec. ob 20 v frančiškanski cerkvi. — Na sporedu so skladbe Belarjeve, Cvekove, Kimovčeve, Levičnikove, Riharjeve, Škerbinčeve, Zupanove in drugih najboljših skladateljev cerkvenih pesmi. — Sodelujejo najboljši odbrani pevci in odlični solisti. — Točen spored objavimo jutri. — Vstopnice po 8, 6 in 3 Din so v predprodaji v unionski (na Miklošičevi cesti) in Šoukalovi trafiki (nasproti stolnici).

⊙ **Letošnja esperantska prireditev** bo posebno zanimiva radi »Hlapca Jerneja« in slovenskih narodnih pesmi v esperantskem jeziku. Prireditev, združena z družabnim večerom, bo v soboto 16. decembra ob 20 v dvorani Delavske zbornice. Esperantisti kakor neesperantisti, posetite jo! Vstopnina le 5 Din.

⊙ **Drevi ob 8 prosvetno-družabni večer »Krke«** pri Mikliču. Govori znani gospodarski pisatelj Otmar Pehani: »Proti anarhiji v gospodarstvu«. Radi velike udeležbe pridite pravočasno, da dobite sedež! Vstop vsakomur prost!

⊙ **Koncert pevskega društva »Slavec«,** ki se vrši v soboto 16. dec. v proslavo rojstnega dne Nj. Vel. kralja Aleksandra I., ima zelo pester spored. Predprodaja vstopnic v knjigarni Glasbene Matice. Koncert bo v Unionski dvorani.

⊙ **Francoski institut.** Radi bolezni g. profesorja Lacroixa današnje predavanje odpade.

⊙ **Čistite in posipajte hodnike!** Uprava policije opozarja na določilo § 75 mestnega cestnega reda, ki odreja, da je, kadarkoli zapade sneg, lastnik, oskrbnik, hišnik ali najemnik hiše, stavbišča ali drugih zemljišč ob cesti, dolžan skidati sneg s hodnika ali pešpota ob vsej dolžini posestva. Če radi snega polzi, ali kadar se napravi poledica, mora takoj posuti hodnik s peskom, pepelom ali žaganjem. Snaženje in posipanje se mora izvršiti vsaj do 7 zjutraj. Pri neprestanem sneženju se mora hodnik ali pešpot osnažiti večkrat na dan in tako posipati, da ni nevarnosti za pešce. Sneg in led se ne smeta odmetavati v odtočne jarke, tik ob robnike, na rešetke odtočnih kanalov in na tramvajsko progo. Prestopki se bodo strogo kaznovali, razen tega se bo dalo po brezuspešnem opominu po občini izvršiti opuščeno ali nemarno opravljeno delo na stroške odgovorne osebe.

⊙ **Zaradi brezposelnosti hotel v smrt.** Včeraj je bil reševalni avto poklican v Kolezijsko ulico, kjer se je zastrupil neki moški. Avto je moškega, ki mu je bilo že zelo slabo, prepeljal v bolnišnico. Tam je moški, 27 letni brezposelni ključavničarski pomočnik Jožef S. povedal, da se je v samomorilnem namenu, ker je že dolgo brez dela, zastrupil z žveplom, raztopljenim v alkoholu. Njegovo zdravstveno stanje je zaenkrat izven nevarnosti.

⊙ **Nesreča otroka.** V Hrenovi ulici 20 se je včeraj ponesrečil eno leto stari Vekoslav Blatnik, sinček čevljarskega mojstra. Otrok se je vsedel na razbeljen štedilnik in dobil hude opekline. Prenesli so ga v bolnišnico.

⊙ **Razpis dobave mesa.** Mestna občina ljubljanska potrebuje za zavetišče za onemogle v Japljevi ulici 2 za leto 1934 18.000 kg govejega mesa. Ponudbe je vložiti v zaprti kuverti z navedbo cene in z napisom: »Ponudba za dobavo mesa za zavetišče za onemogle v Japljevi ulici 2 za leto 1934« do 22. decembra do 11 pri upravi zavetišča v Mestnem domu, soba 43, II. nadstropje. Istega dne ob 11 se bo vršilo komisijsko odpiranje kuvert. Pogoji se dobe med uradnimi urami pri zgoraj navedeni upravi zavetišča proti povračilu pristojbine 5 Din. — Mestno načelstvo.

Mariborske vesti:

Mestna podjetja in novi proračun

Drugi največji gospodarski koncern Slovenije

Proračun mariborskih mestnih podjetij za 1934 znaša **22,651.000 Din izdatkov** in prav toliko dohodkov. Sestavljen je po drugih vidikih, kakor mestni proračun, pač pa je še izvršen po lanskoletni šabloni, da se ohrani kontinuiteta, ker podjetja za letos še nimajo bilance. Razlikuje se proračun podjetij od mestnega tudi v tem pogledu, da zavisijo vsi izdatki v prvi vrsti od dohodkov. Čim več bo slednjih, tem več novih investicij, poprav itd. V letošnjem proračunu so zbrani prvič absolutno vsi dohodki mestnih podjetij, ki so bili preje raztreseni pod raznimi naslovi. Po investiranem kapitalu ter številu obratov so mariborska mestna podjetja drugi največji gospodarski koncern Slovenije. Dohodki in izdatki se v glavnem skoraj krijejo z lanskoletnimi tozadevnimi postavkami. Novi predvideni izdatki in investicije so: Most na Mariborski otok, preuredtev kurišča v parnem kopališču, nadaljevanje del pri črpalni napravi v Betnavi, razširjenje in poprava omrežij: vodovodnega, plinskega in električnega. Glavni namen proračuna je: tvoriti približno osnovo gospodarske politike vodstva ter spraviti v časoven sklad dohodke in izdatke. MP zaposlujejo povprečno 370 nastavljencev; število se v razmerju z raznimi javnimi deli znatno menja. Postavka za osebne izdatke v proračunu izkazuje 1,940.000 Din, za mezde pa 3,500.000 Din. Ostali izdatki so v glavnem: pokojnine, podpore in miloščine 280.000, socialne dajatve 340.000, odplačila in obrestovanje 640.000, vzdrževanje vseh mestnih zgradb 680.000, vzdrževanje omrežij 900.000, vzdrževanje strojev, aparatov in vozil 605.000, pisarniški stroški 96.000 (lani 132.000), obratni materijal 3,600.000. Glavne dohodke predstavlja: oddaja vode 1,650.000 (oddaja se vrši po mestni občini, ki seveda prejema z nadaljnjo prodajo večje zneske), oddaja električnega toka 4,000.000, plina 1,630.000, koksa 504.000, katrana, 65.000, dohodki za cestna dela 1,815.000 (iz mestnega proračuna), greznice 180.000, najemnina stanovanjskih hiš 2,200.000, klavnina 827.000, oglednina v klavnici 280.000, prodaja ledu, 65.000, avtobusni promet 280.000, mestno kopališče 270.000, Mariborski otok 280.000, pogrebnina in pogrebne potrebščine 620.000 dinarjev.

☐ **Mariborski častniki** priredijo prijateljski večer na dan rojstnega dne Nj. Vel. kralja dne 17. decembra ob 21 v unionski dvorani.

☐ **Za stolne orgle** je bil svoječasno pooblaščen pobirati prispevke g. Franc Vidmar, upokojeni mestni uslužbenec. Pri različnih strankah se pa oglašajo baje še vedno razni mladi ljudje, ki trde, da zbirajo za stolne orgle. Stolni župni urad opozarja vse Mariborčane, da so to čisto navadni goljufi in poziva vsakogar, pri komur bi se utegnil kak tak postopač oglasiti z nabiralno knjižico za stolne orgle, da ga takoj naznani oziroma izroči policiji.

☐ **Državni upokojenci** imajo svojo odborovno sejo v soboto 16. t. m. ob 15 v Nabavljalni zadrugi na Rotovškem trgu, na kateri bo razdeljeno 10 daril po 100 dinarjev med potrebne člane in članice.

☐ **Združenje trgovcev** za okraj Maribor levi in desni breg v Mariboru poziva svoje člane, da morajo na rojstni dan Nj. Vel. kralja, to je dne 17. decembra biti trgovine med mašo eno uro zaprte, odprte pa kakor običajno.

☐ **Koncert »Jadrana«** se je vršil v sredo zvečer v veliki kazinski dvorani ob obilnem obisku. Občinstvo je dvorano docela napolnilo; med drugimi sta bila navzoča zastopnik občine ravnatelj Rodošek in predsednik Glasbene Matice dr. Tominšek. Jadranaši, ki so nastopili pod vodstvom neumornega dirigenta Laha, so želi za svoje lepo petje navdušeno odobravanje.

☐ **Drugo nadstropje na Delavski azil.** Zgradba Delavskega azila v Gregorčičevi ulici se je približala višini prvega nadstropja ter bi se morala po dosedanjih načrtih v najkrajšem času dovršiti in spraviti pod streho. Baje pa je v teku akcija, da bi se dobilo novo brezobrestno posojilo, da se stavba dvigne še za drugo nadstropje. To bi bilo veselo presenečenje, saj bi samo enonadstropna stavba jedva odgovarjala potrebam borze dela in morda kaki ogrevalnici, za namene azila samega pa bi bila na vsak način premajhna

☐ **Umrla** je v visoki starosti vdova ruskega generala in vojaškega atašeja gospa Pavlina Praskovja Giers. — V bolnišnici je umrl 65 letni godbenik Anton Škringer. Naj počivata v miru!

☐ **Dr. med. Klara Kukovec ordinira zopet v Krekovi ulici 18.**

☐ **Živahen obmejni promet.** V novembru je pripotovalo čez Maribor iz inozemstva 5994 oseb, med njimi 2152 naših državljanov. V istem času je odpotovalo iz države čez Maribor 5487 oseb, od tega 1849 naših državljanov. Med tujci zavzemajo prvo mesto Avstrijci.

☐ **Nemški židje** imajo menda našo državo za obljubljeno deželo. Na obmejnem komisarijatu imajo skoraj vsak dan opravka s takimi potniki, ki bi se radi iz Nemčije preselili k nam. Včeraj so imeli kar tri take, ki so bili celo brez sredstev. Zavrnili so jih nazaj, ker so pa bili preveč izstradani, so dobili obed v Ljudski kuhinji. Na meji so se pa zopet Avstrijci branili, da bi jih prevzeli v svoje okrilje. Precej časa se je vleklo barantanje med našimi in avstrijskimi policijskimi organi za trojico nemških židov, preden so se dali Avstrijci prepričati, da so begunci njihovi, ker so jim oni dovolili vhod v svojo državo, dočim so jih naši zavrnili.

☐ **Podlegla.** Pred mesecem dni je izpila strupeno tekočino 20 letna Pavla Detiček. Ležala je v splošni bolnišnici, kjer je včeraj za posledicami zastrupljenja umrla.

☐ **Zanimiva potnika,** ki imata za seboj »izprehod« že skozi večino evropskih držav ter potujeta že štiri leta, sta se pojavila včeraj v Mariboru. Sta to Kurt Matthias in Fred Bruq. Preživljata se med potovanjem z zbiranjem, zamenjavo in prodajo poštnih rabljenih znamk.

☐ **Mrtvec na travniku.** V Cogetincih so našli ljudje na zamrznjenem travniku ležečega Ludovika Frasa. Sprva se je mislilo, da gre za zločin. Zdravniška preiskava pa je dognala, da je Frasa, ko se je vračal zvečer od dela domov, zadela kap, ki jí je podlegel.

Celje

⊸ **Drugi del akademije v proslavo 100-letnice** Vincencijevih konferenc bo otvoril mladi violinski virtuoz Miran Viher, ki bo odigral več komadov. Viherja bo spremljala na klavirju ga. Mirca Sancinova. Pri naslednji točki bo kvintet Celjskega zvona zapel Prelovčevo: Škrjančku in Foersterjevega Spaka, nakar sledita dva solospeva g. M. Močana. Kot zadnja točka dvevnega reda je na programu igrokaz v enem dejanju: »Siroti«.

⊸ **Volitev cerkveno-konkurenčnega odbora.** Funkcijska doba cerkveno-konkurenčnega odbora župnijske občine Celje, izvoljenega leta 1926, je že davno potekla in se bo zaradi tega vršila volitev novega cerkveno-konkurenčnega odbora v torek, dne 19. t. m. v sejni dvorani mestne občine celjske. Volitev se udeleže člani mestnega in okoliškega občinskega sveta.

⊸ **Praznovanje rojstnega dne Nj. Vel. kralja Aleksandra I.** Dne 17. decembra se bo praznoval rojstni dan Nj. Vel. kralja Aleksandra I. na slovesen način kot drž. praznik. Vse hišne posestnike opozarjam, da morajo biti na ta dan vsa poslopja okrašena samo z državnimi zastavami. — Mestni načelnik. — Županstvo občine Celje-okolica poziva prav tako vse hišne posestnike v bližini Celja, da okrase ta dan svoja poslopja z državnimi zastavami.

⊸ **Rezervni oficirji in praznovanje rojstnega dne Nj. Vel. kralja Aleksandra I.** Pododbor UROIR v Celju vabi vse gg. oficirje in voj. uradnike, da se udeleže svečane zahvalnice na rojstni dan Nj. Vel. kralja dne 17. decembra t. l. ob 8 v župni cerkvi sv. Danijela in nato v cerkvi sv. Save. Udeležba je obvezna v simslu §§ 472 in 474 ter je eventuelni izostanek treba opravičiti. Istega dne zvečer ob 21 bo v Narodnem domu družabni večer aficirjev celjske garnizije, na katerega se vabijo vsi gg. rezervni oficirji ter jim ta poziv velja kot vabilo, če istega slučajno niso prejeli.

⊸ **Služkinja izgubila 400 Din.** Dne 13. t. m. ob 16.30 je izgubila v Gosposki ulici neka služkinja nakupno knjižnico trgovca Jagodiča, v kateri so bili 4 bankovci po 100 Din.

Kulturni obzornik

Mariborsko kulturno življenje

Nekaj ga je; gledališče in Ljudska univerza odnašata pri tem levji del. Nemški someščani dajejo spodbuden zgled. Redno imajo svoje koncertne in odrske večere. Obisk pa takšen, kakršnega nima nobena slovenska prireditev. Kino ima še vedno nepojmljivo privlačno moč. In kaj bi bilo, da nimamo Zgodovinskega društva, mariborske »Academie operosorum«? Zdrknili bi najbrž na ravnino bednega provincializma.

I

Oni dan je bila v gostih Vika Podgorska. Topot ni nastopila kot igravka na odru, Ljudska univerza jo je povabila; literarni večer je priredila. V Mariboru je znana že odtlej, ko je sijaj njene igravske stvariteljnosti dajal mariborskemu teatru blesk in zanos. Nič čudnega, ako je prišlo v dvorano prejšnjega kina »Apolo« veliko ljudi, zlasti mladine. Recitirala je srečno izbrane pesemske in prozaične stvari iz slovenske in srbohrvatske književnosti. S čuvstveno toploto je segla v O. Župančičevo »Pričakovanje« in »Glad«, učinkovito podajala Iga Grudna »Pomladni veter«, se z domorodno zavzetostjo razživela ob A. Gradnikovem »Tolminskem puntu«, upadala pri A. Ocvirkovem »Rekvijemu« in po F. Vodnikovem »Borivcu z Bogom« z Mrzelovo črtico »Sv. Miklavž« zaključila slovenski del programa. V drugem delu je z dramatično svojstvenostjo in preciznim obvladovanjem svojega organa recitirala nekaj izbranih stvari iz hrvatske književnosti (Cesarić, Strah, Jakšić, Zmaj in Pecija Petrović) ter z zadnjim prizorom Krleževe »Agonije« dosegla višek. Poslušavce je prepričala tudi ob svojem literarnem večeru o veliki sili svoje umetniške duše.

II

Djuka Trbuhović gostuje! To sporočilo je poslala gledališka pisarna v svet, ki je privabilo zlasti prvi večer obilo vnetih poslušavcev in gledavcev operetnih predstav. Trbuhović je nastopil kot mašinist Dorošinski v melodiozni Granichstaedtenovi operети »Orlov«. Igravsko je bil močnejši. Opereta »Orlov« se je morda v našem gledališču že prečestokrat dajala in zato morda dejanska bilanca ni bila takšna, kakor bi bila sicer, ako bi se gostu nudila možnost, da se uveljavi v drugem delu, ki je Mariborčanom morda nekoliko manj znano. Tudi takšni momenti bi se morali upoštevati pri gostovanjih. Zasedba je bila bistveno ista, kakor pred leti.

III

In petnajsto obletnico Cankarjeve smrti smo obhajali. V gledališču je bil v nedeljo vprizorjen »Kralj na Betajnovi«. Načelno važno bi bilo vprašanje, ali ne bi kazalo pritegniti delo, ki je spominu mariborskega gledališkega občinstva bolj odmaknjeno kakor v lanski sezoni prirejeni »Kralj na Betajnovi«. Dramatiziranega »Hlapca Jerneja« še ni bilo videti na našem odru. Največji napor večera je nosil P. Kovič kot Kantor. P. Kovič je ta svoj lik še spopolnil in poglobil. Glede ostalih sodelujočih velja, kar smo napisali ob lanskoletni premijeri. Pred predstavo je imel jedrnato spominsko besedo o Cankarju odvetnik in pisatelj dr. Maks Šnuderl.

IV

Ljudska univerza je pripravila ljubiteljem glasbe v Mariboru lep umetniški večer s koncertom priznanega našega violinista prof. Karla Rupla, ki ga je spremljala pianistka Zora Zarnikova. Bil je to tudi za razvajenega poslušalca glasbeni dogodek prve vrste, odlikujoč se tako po prijetnem sodobnem programu, kakor po finesah izvajanja, pokazanih v izvrstni tehniki in v notranji poglobljenosti. Mlada umetnika sta podala v prvem delu programa skladbe treh izrazito modernih jugoslovanskih skladateljev: Slavenskega Slovansko sonato op. 5, Logarjevo Arijo in Lhotkovi dve jugoslovanski rapsodiji: Slepačka in Želetalčka. Vse štiri skladbe so prepojene z domačo folkloro; najzanimivejša je sonata Slavenskega. V drugem delu sporeda sta izvajala sonato v a-duru Cesara Francka in Lalovo Simphonie espagnole. Franckova skladba je čuvstvena, plastična umetnina, Lalova simfonija pa je tipična folkloristična skladba s precej ponavljajočimi se motivi.

Izvajanje je bilo kar se da skrbno pripravljeno. Oba mlada umetnika se čudovito skladata v temeljiti tehnični dovršenosti, v skupni poglobitvi in doumevanju skladbe, v veliki muzikalni kulturi in — kar je za umetnika velike vrednosti — v izredno kultiviranem in finem nastopu. Karlo Rupel si je zagotovil v Mariboru že s svojima dosedanjima nastopoma glas resnega in izredno nadarienega umetnika. S tem nastopom je to le še potrdil. Zarnikova se je predstavila kot idealna partnerica na klavirju. Njena spremljava je fino poudarjena, lahkotna in božajoča: odlikuje jo odlična tehnika in izredna eleganca podajanja.

Komorni večer Zagrebškega kvarteta

Glasbeno društvo »Sloga« vrši dosledno svoje poslanstvo, ki si ga je nadelo, namreč da povzdiguje naše borno razvito komorno glasbeno življenje. V sredo zvečer se je v dvorani Ljublj. dvora vršil že drugi komorni večer. Nastopil je Zagrebški kvartet, ki ga sestavljajo gg. Miranov, Graf, Arany in Fabbri.

Spored, — ki je bil mimogrede rečeno stilno malo preheterogen, kar celotni dojem nekoliko razstrga, — so sestavljala štiri dela: Mane Jarnović III. kvartet (allegro-Andante) Jakov Gotovac: kvartet e-dur (Pesem in ples), Beethoven: kvartet op. 18. št. 5 (Allegro, Menuetto, Andante cant., Allegro) in Sukov kvartet (Allegro mod., Intermezzo, Adagio ma non troppo, Allegro gioc.) — V Jarnoviću so nam izvajalci predstavili nam še nepoznanega hrvaškega komponista iz druge polovice 18. stol., tvorca znatnega formata, čeprav ne samobitnega v smeri izražanja, ki je prepletena z vidnimi vplivi mannheimske šole in njenega maniriranja. — Gotovca smo čuli prvič kot komornega komponista. V tem delu, ki še nima jasne izdelanosti, se očituje izraz romantične smeri z močno poudarjeno nacijonalno noto, a že prepleten z impresijonističnimi primesmi, z značilno barvitostjo in mozaičnostjo. — Nad ta dela se je orjaško dvignil Beethoven s svojim mlajšim delom, ki ima še polno nezagrenjenega optimizma, prešerne jasnosti in elementarne zanositosti, čeprav že segajo vanj prve slutnje razdvajajočega trpljenja, ki ga je pozneje v tako ogromni meri moral sprejemati nase kot odkupnino za slutnje tiste večne resnice, lepote in miru, ki jih je človeku v blaženje povezal v svoja zadnja dela. — Zaključek sporeda je prijetno izzvenel v Sukovem kvartetu, polnem zgoščene sočnosti, prelivajoče se barvitosti in melodijoznosti, s tipičnimi primesmi češkega, še bolj slovaškega narodnega blaga — vse pa je rahlo nijansirano z impresijonističnimi znaki.

Kar so nam v izvedbi nudili kvartetovci, sega že do meja visoke umetnosti. Tako na eni strani zunanja brezhibnost, ki je zajeta v tehnični popolnosti, čisti ubranosti, sorazmernosti in enotnosti, kot na drugi zdravo pojmovanje umetnin, kjer se zrcali pravi smisel za stil, estetsko oblikovanje in plastična jasnost. Končno vrednost pa daje podajanju notranji umetniški vzgon in prepričevalno doživljanje, ki raste iz dojemanja tistih tain, ki sicer z trpko in žgočo težo, a vendarle oblikujejo pravega umetnika.

Izvajalcem smo za večer hvaležni in enako prirediteljem. Žal le, da v ljubljanskem občinstvu taki resni umetniški dogodki ne najdejo polnega odziva.

V. U.

Boj kmetov z volkovi

Z Broda na Savi poročajo: V okolici so se zadnje čase vedno bolj pogosto pojavljali volkovi, in to v velikih trumah. Te dni ponoči je večja truma volkov napadla vas Otočane. Volkovi so najprej vdrli v hlev kmeta Blaža Kukiča. Ko je Kukič videl, da mu bodo volkovi raztrgali vso živino, je pograbil sekiro in planil ven. Pri vodnjaku je opazil velikega volka. Z dvignjeno sekiro je skočil nadenj in ga z udarcem močno ranil. Toda istočasno sta iz hleva planila dva volka, od katerih je eden planil Kukiču na hrbet in ga začel grizti. Med Kukičem in volkom se je pričela obupna borba na življenje in smrt. Kukiču so naposled prihiteli na pomoč sosedje, ki so ga osvobodili iz volčjih zob. Kukič je precej hudo ranjen. Volkovi pa niso obiskali samo Kukiča, ampak so se porazdelili po vsej vasi in pogledali v vse staje. Po pripovedovanju kmetov jih je bilo tri trume, v vsaki po pet do šest. Raztrgali so sedem krav, štiri konje in ranili enega vola. Ta vol se je pred volkovi dobro branil. Umaknil se je v kot hleva in se z rogovi otepal srditih napadalcev. Tako je ostal živ. Ranjenega Kukiča so prepeljali v bolnišnico.

Slekle so jo...

Tržič, 11. decembra.

Zgodilo se je že v Tržiču, da je nekdo ukradel gorske čevlje in jih obul, a jih je moral čez par ur vpričo ljudi sezuti, ko ga je ustavilo bistro oko žene, ki ga je opazila, kako je čevlje odnašal. Še zanimivejši slučaj se je dogodil na praznik Brezmadežne. Tukajšnje Marijine družbe so napovedale za popoldne v »Našem domu« akademijo, pri kateri je bil uprizorjen tudi verski misterij »Jezičnež«. Pa pride prejšnji popoldan k materi Joštove Anice neko tuje dekle — Anica je med tem smučala — in prosi v imenu sestre prednice Dekliškega doma, naj bi ji za nastop pri igri posodila Ančino najboljšo obleko. Okrog 100 je deklet v Dekliškem domu; razumljivo je, da Joštova mati ne more vseh poznati. V svoji dobrodušnosti je torej brez pomisleka izročila dekletu obleko, saj je tudi njena Anica večkrat iskala okrog obleko za nastope na odru...

Akademija se je pričela in končala, Anica pa je v dvorani gledala in čakala, kdaj se bo njena obleka prikazala na odru. Ni je bilo .. Čez nekaj časa se oglasi pri sestri prednici z vprašanjem, kaj je z njeno obleko? Povpraševanje sem in tja, katera ima obleko; med dekleti razburjenje, kdo jim jemlje dobro ime. Vsa v strahu in skrbeh odide Anica na sprehod proti Bistrici... Kje bo dobila drugo obleko, saj je reva brez posla... Ni naredila še sto metrov, ko opazi mimoidoči parček... dekle pa nosi njeno obleko! Razburjenje in prepir sredi ceste... Na točen pregled mora dekle v Dekliški dom, kjer dekleta nihče ne pozna, a obleka na njej je bila Aničina. »V našem imenu je sleparila,« zakriče dekleta, jo zgrabijo in vlečejo v klet, kjer mora odložiti Aničino obleko. Na spodnjo obleko ji oblečejo njen plašč in hajdi na cesto. Da jih je pri tem delu mnogo slišala, je razumljivo.

Razburjenje je bilo pa tako veliko, da je ni nihče vprašal, kako se piše in odkod je, le to se je Anica spomnila, da se je nekoč z njo v vlaku vozila in da je tam nekje od Kranja doma...

Koledar

Petek, 15. decembra: Kristina, dekla; Valerijan.

Novi grobovi

† V št. Vidu pri Brdu je v sredo, 13. decembra mirno v Gospodu zaspala gospa Marija Marješič, mati g. župnika Filipa Marješiča. Pogreb bo v soboto ob 10 dopoldne. Naj ji sveti večna luč! Žalujočemu g. sinu naše globoko sožalje!

Osebne vesti

= Višji strokovni izpit za davčno službo je položil pri ministrstvu financ g. Pečkaj Matija, davkar v Kozjem. Čestitamo!

Ostale vesti

— **Cenj. naročnike,** ki jim je uprava te dni poslala pismena opozorila glede naročnine, vljudno opozarjamo, da termina 20. decembra ne smemo prekoračiti. Prosimo, torej, da se prizadeti p. n. naročniki pravočasno odzovejo prejetemu opominu.

— **Ministrstvo za promet v Belgradu** je dovolilo s posebnim odlokom udeležencem slavnosti Narodne Odbrane v Ljubljani znižano voznino. Oblastni odbor NO je razposlal na vse organizacije Narodne Odbrane posebne legitimacije, ki bodo na razpolago pri organizacijah NO in poverjenikih. Legitimacije razpošilja Oblastni odbor NO tudi na posameznike, ako jih ti zahtevajo. Popust na železnicah znaša 50 odst. Udeleženec izpolni sprejeto legitimacijo s svojim imenom, jo da na odhodni postaji žigosati in kupi vozni listek, ki ga v Ljubljani ne odda, temveč hrani tudi za povratek. Legitimacije bo v Ljubljani žigosal Oblastni odbor NO ves dopoldan 17. t. m. v mestni posvetovalnici ljubljanskega magistrata. Znižana voznina velja za odhod od 14., za povratek pa do 20. decembra t. l.

— **Dolenjski avtobus ne bo več vozil.** Tudi Dolenjsko je pokrila debela plast snega, ki je zelo otežkočila promet po državni cesti med Novim mestom in Ljubljano. Posebno pa je težaven prehod z avtobusom čez višnjegorske klance, ki so še najbolj zasneženi. Avtobus, ki vzdržuje promet med Ljubljano in Novim mestom, je že v sredo komaj premagal težko vožnjo po sveže zapadlem snegu, v četrtek pa ni mogel več voziti. Zaradi težavnih prometnih razmer v zimskem času je dolenjski avtobus sploh prisiljen prekiniti vožnjo do marca in zato od četrtka naprej ne bo več vozil. V ljubljanski okolici pa avtobusni promet kljub visokemu snegu prav nič ne trpi in avtobusi proti Gorenjski, Kamniku, Grosuplju itd. vozijo celo brez zamude.

— **V zadevi g. ing. Dedeka,** ki so ga italijanske oblasti aretirale pred približno tremi meseci zaradi fotografiranja na meji, nas prosi njegov zastopnik dr. Milan Korun za objavo sledečega: Po Ljubljani se govori, da je ing. Dedek že obsojen. Vse te govorice so popolnoma neutemeljene in izmišljene. Preiskava proti ing. Dedku še teče. Ker pa je ing. Dedek nedolžen, bo preiskava kmalu zanj ugodno rešena.

— **Kuharska šola v Gostilniškem domu v Ljubljani.** Vsem, ki žele vstopiti v kuhinjsko šolo bodisi na novo bodisi v svrho izpopolnitve kuharskega znanja, sporočamo, da je kuharska šola do konca tečaja t. j. do konca meseca januarja zasedena in zato ne more sprejemati novih udeležencev. Pri zadostnem številu novih interesentov se bo trimesečni kuharski tečaj obnovil s pričetkom meseca februarja. Interesenti naj se že danes javijo na naslov Združenja gostilniških podjetij v Ljubljani, kjer se dobe vse nadaljne informacije. Telefon 26-75.

— **Jetika v Zagrebu.** Zagrebški zdravnik dr. Statarič je izdal knjigo: Bolest i socijalno-ekonomski položaj, kjer je na podlagi statistike pokazal, kako se zlasti jetika drži siromaštva, dočim se je premožni mnogo laže rešijo, tudi če so oboleli za njo. Pri bolniški blagajni v Zagrebu umrje 33.6% vseh umrlih za jetiko, torej dobra tretjina. Od 100 siromakov, ki zbole za jetiko, jih umrje 45, a od 100 premožnih ljudi samo 7. Zanesljivo merilo za blagostanje kake družine je njeno stanovanje. V Zagrebu je umrlo od tuberkuloznih, ki so stanovali v stanovanju s tremi sobami, 7%, od bolnikov v stanovanjih z dvema sobama 14%, v stanovanjih pa, ki obstoje samo iz ene sobe in kuhinje, 31%. Boj proti revščini je torej obenem prav uspešen boj proti tuberkulozi. (Po Jugoslovanskem listu.)

Pri vseh vrstah bolezni

migreni, neuralgiji, reumi, živčnih in menstrualnih težkočah deluje hitro

ALGOCRATINE

Dobi se v vseh lekarnah.

Proizvaja E. ANCOSME, PARIS

Ogl. reg. pod br. 19876 od 30. X. 1933.

— **Zaradi mejnikov...** V vasi Odri pri Zagrebu je rodbina Hakič delila zemljo. Med bratoma Tomažem in Jurijem pa je nastal prepir, ki je trajal več dni in naposled privedel do streljanja. Jurij je napadel Tomaža in ustrelil nanj z revolverjem. Krogla je zadela Tomaža v sence. Prepeljali so ga brž v Zagreb na kirurško kliniko, kjer so mu nudili pomoč, vendar je prav malo upanja, da bi ostal pri življenju.

— **Osebe, ki trpe na žolčnih in jetrnih boleznih,** žolčnem kamnu, preobili tvorbi kisline in napadih protina, uredijo lenivo delovanje črev z rabo naravne **»Franz-Josef«-grenčice.** Mnenje zdravniške prakse so se prepričali, da je **»Franz-Josef«-voda** zanesljivo in zelo milo učinkujoče salinično odvajalno sredstvo, ki se more priporočati tudi pri kilah, ranitvi črevesa in prostatahipertrofiji.

— **Posledice pijanosti.** Neki posestnik iz šentrupertske občine na Dolenjskem se ga je v neki gostilni precej nalezel. V pijanosti je nastal prepir. Gostilničar je pahnil posestnika skozi vrata in ta je padel tako nesrečno, da si je zlomil nogo. — Karel Pavlin iz Stare vasi pri Orehovici je sedel v Hrastju v neki gostilni s svojimi tovariši. Pri drugi mizi so sedeli neki drugi fantje. Ko je pričel govoriti že alkohol, je nastal prepir in temu je sledil pretep. Neki fant je skočil z nožem nad Pavlina in mu zadal hude poškodbe. Oba poškodovanca so prepeljali v bolnišnico usmiljenih bratov v Kandijo, kjer se zdravita.

— **Razglednice Jadranske straže.** Poleg nacionalne, si je nadel Oblastni odbor JS v Ljubljani tudi veliko socialno nalogo ter hoče zgraditi svoj lastni dom ob Jadranu in s tem omogočiti ceneno letovanje naše mladine na morju, pa tudi pospeševati izlete podmladkarjev in članstva na morje. Zato je potrebna večja glavnica, v katere svrho je ustanovljen posebni socialni sklad. Temu skladu je namenjen tudi čisti dohodek od prodaje razglednic, ki jih je izdal Oblastni odbor. Na finem papirju je umetniško izdelana slika pokrovitelja JS Nj. Vis. prestolonaslednika Petra, mladega mornarčka ob krmilu, ki nad njim vihra državna trobojnica. Razglednice so prav primerne za božične in novoletne čestitke ter se bodo prodajale po vseh večjih papirnih trgovinah po ceni 1 Din komad.

— **Ženski obvladali vlomilca.** Ko je te dni uradnica Milica Stokanov iz Samobora prišla domov, je opazila v svoji sobi nepričakovan obisk. Opazila je moškega, ki je podjetno odpiral omare in jih izpraznjeval. Stokanova ga je hrabro pobarala kaj hoče. Možakarju pa očitno ni bilo za razjasnjevanje, ker je takoj planil proti oknu. Ženska pa je skočila za njim in ga prijela za vrat. Nastala je med njima borba, katere izid je bil negotov do trenutka, ko je Stokanovi prišla na pomoč njena sinaha. Skupaj sta obvladali vlomilca in ga zvezali.

— **Pri revmatizmu v glavi,** ledjih, plečih, živčnih bolečinah v kolkih, usedu (Hexenschuss) se uporablja naravna **»Franz Josefova«** voda z velikim pridom pri vsakdanjem izpiranju prebavnega kanala.

— **Dóktorja Francéta Prešérna Zbrano delo** bo najlepše božično darilo za vsakega zavednega Slovenca. Knjiga obsega popolnega Prešerna, vse njegove pesmi nemške in ponemčene poezije in pisma. Ima 295 strani, tiskano na finem papirju in stane Din 40, platno Din 55, v elegantnem usnju Din 90. Kulturna dolžnost slehernega Slovenca je, da svoje velike može pozna tudi po njihovih delih, zato moraio Prešernove poezije v vsako slovensko hišo. Najprimernejše božično darilo bo za vsakega inteligenta edino Prešernovo zbrano delo. Založila ga je Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

— **Med drugimi ima Agfa Box fotokamera št. 24 to velikansko prednost,** da je manipulacija z njo tako enostavna, da ne rabite zanjo nikake šole! Zahtevajte natečaj-križanko v Drogeriji Gregorič dr. z o. z., Ljubljana, Prešernova ul. 5.

Ptuj

Drzen vlom je bil izvršen v trgovino Ivana Meška pri Sv. Bolfenku v Slov. gor. Vlomilci so s silo razbili dvojna vrata s težkimi ključavnicami in trgovino skorajda izpraznili. — Oškodovali so trgovca Meška za okrog 20.000 Din. V času vloma sta bili v hiši samo dve ženski, ki stanujeta v nasprotnem traktu hiše. Ko sta po polnoči čuli ropot, sta začeli vpiti skozi okno in tako upali vlomilce pregnati. Ti pa se za njuno vpitje sploh zmenili niso. Nato sta ženi začeli streljati s samokresom v zrak, da s tem preplašita zločince, ki se pa tudi strelov niso ustrašili, celo s streli so odgovarjali, mirno nadaljevali svoj posel in izginili z ukradenim blagom.

Strelska družina v Ptuju je imela v nedeljo 10. decembra svoj redni občni zbor. Po poročilih se je izvolil novi odbor: za predsednika je bil ponovno izvoljen mestni poveljnik podpolkovnik Šarac.

Pomagajmo prezimiti ptice pevke

Letošnja zima nas je vse zgodaj presenetila in tudi naši ptički menda niso bili nanjo pripravljeni. Edino senice so nam s svojim prihodom z zmrle severne strani že sredi novembra prerokovale, da nam ne bo letos kljukasta žena nič kaj prizanesljiva. — In res je!

Ptički, ki so druga leta v tem času našli še dovolj hrane v prirodi in so trkali na naša okna šele okrog božiča, se že od začetka novembra plaho približujejo našim domovom in nas prosijo hrane. Vsi, ki smo dobrega srca in ki se spominjamo lepih pomladnih ptičjih koncertov in tudi ogromnega dela, ki so ga ptički opravili, ko so čistili naše vrtove škodljivega mrčesa, ne bomo ostali zakrknjeni sedaj, ko nas ti mali krilati revčki lačni in prezebli prosijo pomoči in hrane.

Mnogo je dobrotnikov ptic, ki v dobri veri hočejo ptičkom omiliti glad, a jih povsem napačno krmijo, ker jim pokladajo hrano kar na sneg ali zemljo, kjer je izpostavljena mokroti in kot taka zavžita je ptičkom največkrat le v pogubo. Osobito moker in zmrznjen kruh je ptičkom sila škodljiv, to pa zaradi tega, ker se od mokrote naravno skisa. Kruh ali kruhove drobtine in sploh vso hrano za ptičke polagajmo vedno na taka mesta, da je hrana vsaj deloma pod streho. Najcenejšo krmilno hišico za ptičke napravimo iz zapognjenih smrekovih vej na vrtu, in sicer tako, da naredimo iz vej nekak obok, ki je odprt samo od južne strani, kamor potem skozi to odprtino damo na desko, ne pa na tla, hrano za ptičke. Takšne krmilnice se ptički prav kmalu privadijo in hodijo v njo krotit svoje lačne želodčke. Dobrotnikom ptic, ki tudi takih krmilnic ne premorejo, pa priporočamo, da napravijo ptičkom hrano na sledeči način: V primerni ponvi raztopi 65 dkg govejega loja ter še v tekočega dodaj 7 dkg kruhovih drobtin, 10 dkg konoplje, 5 dkg makovega semena, 2 dkg ovsa, 2 dkg trnjavih jagod in 2 dkg solnčnega semena, vse skupaj dobro premešaj in vlij tekočo mešanico v nizke posode in ko se strdi, vzemi zmes iz posode in jo prelomi na večje kose ter jih priveži na žico ali motvoz in obesi na veje dreves. Takšni hrani tudi mokrota ne škoduje, a ptički jo imajo silno radi, ker je mastna in jim kot taka tudi greje telo. Naj se nam ne zdi nikdar škoda, če za ptičke izdamo par dinarjev, saj nam bodo spomladi vse zopet stoterokrat povrnili.

Tudi društvo za varstvo ptic pevk se vsako leto bolj in bolj zavzema za svoje krilate ljubljence, ki jim je tudi letos postavilo 50 novih krmilnic, malih gradičev, kjer bodo vso zimo našli kaj za lačne želodčke.

Mnogo mnogo tihih dobrotnikov in zaščitnikov imajo naši ptički poleg že omenjenega društva, ki imajo vsi, lahko se reče, res blago in dobro srce, saj opravljajo veliko in dobro delo.

Če pa pogledamo malo med škodljivce in uničevalce naših ptic, lahko ponovno ugotovimo, da jih najdemo največ med dvonožnimi ptičjimi lovci, ki namesto, da bi uboge lačne in prezeble ptičke sedaj krmili, jim nasprotno nastavljajo pasti in limanice, da jih love in lahko si mislimo, koliko vlovljenih ptičkov ostane sedaj pri življenju vsled velike spremembe v temperaturi. Kaj pomeni za ujeto ptico, če jo iz ledene prirode prinesemo v toplo stanovanje, drugega nego smrt.

Zadnje dneve je prejelo naše Društvo za varstvo ptic pevk več dopisov z žalostno vsebino, kako ravno sedaj, ko so ptice primorane iskati hrane v bližini človeških bivališč, lovijo brezsrčni ptičji lovci.

Ptičji lovci, kje je Vaša srčna omika in kje je Vaše sočutje do ubogih ptic in kje lepi zgledi naši mladini, ki jih je ponekod tako potrebna. Kdor do živali nima usmiljenja in sočutja, ga tudi do človeka nima!

J. —ič.

Zaščita malih hišnih posestnikov

Vedno večje težkoče, s katerimi se imajo zaradi silnih pretresljajev vsega narodnega gospodarstva boriti poleg našega kmeta tudi drugi šibki sloji prebivalstva, med njimi predvsem mali hišni posestniki, ki so si v dobi po vojni z največjimi gmotnimi žrtvami zgradili lastni dom s pomočjo dragih hipotekarnih gradbenih posojil, so spontano združile stavbene zadruge na teritoriju naše banovine k sodelovanju. Ustanovile so akcijski odbor, ki obravnava aktualna skupna vprašanja in se posvetuje o potih in načinu, kako olajšati v prvi vrsti bremena tistih prezadolženih zadružnikov, ki niso po lastni krivdi prišli v plačilne težkoče, temveč so postali le žrtev splošne gospodarske krize, ki je povzročila na eni strani naglo padanje prejemkov iz stanovanjskih najemnin in njihovih osebnih dohodkov, na drugi strani pa povišanje javnih dajatev.

V tem stremljenju so združene stavbene zadruge kot prvi ukrep v tem pravcu pretekle dni predložile vladi spomenico, v kateri predlagajo, naj vlada z zakonom zaščiti socialno šibke in preobremenjene male hišne posestnike, ki so navezani edino na dohodke od hiše ozir. na skromni osebni zaslužek in niso po lastni krivdi prišli v plačilne težkoče. Tem naj se ne eksekvirajo izvršilne terjatve iz naslova hipotekarnih gradbenih posojil s prisilno prodajo hiše. V teh primerih naj prevzame upravo prezadolženega člana pristojna stavbena zadruga. O tem, ali je prizadeti član prišel v plačilne težkoče po lastni krivdi ali ne, naj odloči pristojna sodnijska oblast po zaslišanju pristojne stavbene zadruge. Denarni zavod, ki je izdal hipotekarno gradbeno posojilo, mora zaščitenemu članu zadruge dovoliti podaljšanje amortizacijske dobe za posojilo. — Splošno pa naj se ukine na 6% oziroma na 12% zvišana zgradarina za stavbe, ki uživajo po zakonu o neposrednih davkih davčno olajšavo. — Stavbenim zadrugam naj se dajo na razpolago krediti po največ 5% iz državnih in banovinskih sredstev zaradi konverzije gradbenih posojil z visoko obrestno mero.

Ako bo vlada naše zahteve uvaževala, bo rešila marsikaterega člana naših stavbenih zadrug sicer neizogibne katastrofe, od katere ne bi imel nihče nobene koristi. Pocenitev gradbenih kreditov pa bi imela za posledico tudi pocenitev stanovanjskih najemnin za stanovanjske najemnike, katerih življenjski standard se je iz istih vzrokov gospodarske depresije zelo znižal.

Akcijski odbor združenih stavbenih zadrug je zainteresiral za vprašanje zaščite malih hišnih posestnikov vlado in vse tiste činitelje, ki bi mogli njegovo prizadevanje kakorkoli podpreti.

To je za sedaj prva večja akcija združenih stavbenih zadrug naše banovine. Želeti bi bilo in nujno je potrebno, da započeto akcijo podpro še vse ostale sorodne zadruge v naši banovini. Zadruge, ki želijo sodelovati in biti informirane o delovanju akcijskega odbora združenih stavbenih zadrug v Ljubljani, naj se obračajo na naslov: »Dom«, stavbena zadruga državnih nameščencev in upokojencev, r. z. z o. j., v Ljubljani.

Kranj

Pevski koncert. V Kranju smo na pevskih koncertih zelo revni. Zato nam bo prav v prijetno razvedrilo pevska prireditev, ki se nam obeta v soboto večer. Moški zbor Pevske zveze Ljubljana — odsek v Kranju priredi v soboto 16. dec. zvečer ob 8 v dvorani Ljudskega doma zelo zanimiv ter pester pevski koncert, katerega ponovi v nedeljo 17. dec. ob 4 popoldne v dvorani Šmartinskega doma v Šmartnem. Spored koncert je zelo obširen in bo nudil lepoto slovenske pesmi v nedvomno priznani izvedbi naših navdušenih fanfov pevcev, katere smo že čestokrat imeli priliko poslušati. Po mestu vlada za koncert zelo veliko zanimanje, zato priporočamo, da pohitite z nakupom vstopnic, katere so v predprodaji v knjigarni »Ilirija«.

Graditelj jadralnega letala F. Pretnar bo startal. V kranjski gimnaziji in pozneje na ljubljanskem velesejmu smo letos jeseni imeli priliko videti jadralno letalo, katero je zgradil samouk mizarski pomočnik Franc Pretnar. Da s svojim letalom napravi čim večje zanimanje za ta šport, bo Pretnar v najkrajšem času nekje v kranjski okolici s svojim letalom kljub snegu startal ter napravil nekaj poletov. Datum tega zanimivega dogodka bomo pravočasno javili.

Umetnostna razstava v Celju

V nedeljo 3. t. m. je bila v mali unionski dvorani otvoritev »Razstave del slovenskih umetnikov«, v prvi vrsti del razstavljalcev našega umetnostnega središča, Ljubljane. Razstavo je oskrbel znani prireditelj slovenskih modernih kolekcij g. Anton Kos, čigar zadnja prireditev v Ljubljani v Jakopičevem paviljonu je bila po dolgem času spet omogočila malodane skupen nastop slovenskih likovnih umetnikov. Težave, ki v Celju največ vladajo glede primernih razstavnih prostorov, vplivajo na sleherno razstavo v našem najživahnejšem letoviškem mestu izredno neugodno in zavlačujoče. Uspelo je končno namestiti razstavo, ki pomeni za Celje izreden in prvovrsten kulturni dogodek, v Celjskem domu.

Zbranih je okrog 90 del: od najstarejšega predstavnika Ažbetove šole, Vesela, pa do najmlajše dvojice Koširja in Sedeja. Zastopani so naši klasiki impresijonisti, pridružujejo se jim z umirjenimi deli mlajši, že dobro poznani predstavniki postimpresionističnih stremljenj. Poleg že znanih in pogosto razstavljajočih umetnikov, kakor so Dolinar, Gaspari, Globočnik, Jakac, Jakopič, Justin, Klemenčič, T. Kos, Pavlovec, Slapernik, Smrekar, Tratnik, Ivan in Bruno Vavpotič, Vesel, Sodnikova — sta razstavila tu tudi dva redkejša gosta, Veno Pilon in Karla Bulovčeva-Mrakova, poleg najmlajših (Košir in Sedej) in poleg domačina Celjana Slavka Modica. Za Celjane utegne biti gotovo še ta ali oni v vrsti širših znancev naštetih slikarjev povsem neznana osebnost. Omembe vredno pa je na tem mestu gotovo za vse naše kroge, za Celje in za Ljubljano, da sta se tokrat oglasila dva umetnika, ki sta v inozemstvu že dobro poznana, pri nas pa sta bila zadnje čase zelo redko prikazana — milo rečeno — saj sta svoje delovanje preložila največ izven mej ožje domovine: To sta Veno Pilon in Karla Bulovčeva-Mrakova.

Pilon živi v Parizu in so vse tri razstavljene slike veren izraz umetnostnega okolja, v katerem so nastale. Francoski surrealistični način upodabljanja je tipičen tako za pokrajinsko kuliso »Pont neuf« kakor tudi za lutkarsko »Damo v rožnati obleki«. Občutje, ki preveva ta dela, je naši umetnostni provinci dokaj tuje. Naivni realizem ga odklanja. Naj nas to ne moti. Pilon je premočen slikar, da bi dvomili o pravilnosti njegovih današnjih smeri. Pilonova dela so za moderno najbolj karakteristična: logične dedukcije iz današnjega poznavanja barve in oblike prepričujejo brez vsakršne vsiljivosti vse tiste, ki gredo naprej. Lahko nas je sram, da smo že toliko zamudili. Pilon je slučajen, kakor je to v knjigi malega naroda zapisano. Pravilo je Ljubljana.

Tudi Karla Bulovčeva-Mrakova je nad povprečnim delom naše sredine. Njena sila je izredna in učinkuje najbolj neposredno izmed vseh, kar jih razstavlja. Morda tudi zato, ker je ne poznamo še bližje in ker notranjega obsega njenega dela ne občutimo nikjer še omejenega: vse je odprto in največje, najrazličnejše možnosti so dane, pričakujemo mnogo novih in nikoli manjših stvari. To je gotovo. Taka aktivnost, kakor je v njeni plastični risbi, ne umre in se le stopnuje. Morda je njej danes najhuje od vseh, v teh dneh, v taki deželi, na takih razstavah. Njen protest je viden prav razločno, sicer odkod taka širina in razgibanost?

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE

Drama

Začetek ob 20.

Petek, 15. decembra ob 15: »Hamlet«. Dijaška predstava. Globoko znižane cene od 5 do 15 Din.

Sobota, 16. decembra: »Turške kumare«. Izven. Globoko znižane cene od 5 do 15 Din.

Nedelja, 17. decembra ob 15: »Robinzon ne sme umreti«. Izven. Znižane cene.
Ob 20: »Kulturna prireditev v Črni mlaki«. Premijera. Izven.

Ponedeljek, 18. decembra: Zaprto.

Opera

Začetek ob 20.

Petek, 15. decembra: Zaprto.

Sobota, 16. decembra: »Stoji, stoji Ljubljanca«. Izven. Znižane cene.

Nedelja, 17. decembra ob 15: »Havajska rožа«. Globoko znižane cene.
Ob 20: »Prodana nevesta«. V proslavo rojstnega dne Nj. Vel. kralja. Izven. Znižane cene.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Petek, 15. decembra: Zaprto.

Sobota, 16. decembra ob 20: »Ivan Cankar«. Spominska proslava mariborske »Svobode«.

Nedelja, 17. decembra ob 15: »Pop Čira in pop Spira«. Vojaška predstava.
Ob 20: »Deseti brat«. Red C. Slavnostna predstava. Znižane cene.

Sprehod po ogrodju newyorškega nebotičnika

Na robu 40. nadstropja

Sprehod po newyorškem nebotičniku, ki so ga pravkar gradili, popisuje časnikar Wagenseel takole:

Če pogledaš kakor pajčevina gosto prepredeno jekleno ogrodje novega nebotičnika od spodaj navzgor, in vidiš po vrhnjem zveznem nosilcu tekati ko mravlje majhne može, si misliš, da so to do smrti pogumni korenjaki. Pa ni tako hudo!

»Če delam tamle gori na ogrodju,« mi je rekel voditelj od Radio City v Newyorku, »sem prav tako varen ko tule spodaj. Prav nič me ne briga, koliko visoko je.«

»Kako pa vam je, če morate teči po takemle nosilcu?« sem prašal in pokazal na nosilec, ki je nekako 40 nadstropij visoko molel v nebo.

»Tisti tram tamle? Kakih 30 cm bo širok. To je lepa širina. Ko bi ležal tu na tleh, bi lahko po njem šli na sprehod do postaje in bi vam nič ne bilo. No, tamle zgoraj je prav toliko širok. Saj to nič ni!«

Vendar to ni res. Saj vem; sam sem poskusil — le enkrat. Ampak od tistihmal sem ponoči, ko nisem mogel spati, vedno poskušal.

Nekoč sem videl moža, ki je tekel po 10 cm debelem zveznem tramu. Morda je bilo 25 nadstropij visoko. Ves trd sem zijal vanj. Naenkrat je obstal. Sapa mi je začela zastajati v prsih. Mož je pokleknil na tisto ozko jekleno tračnico. Nikjer nobene opore — in si je mirno zavezal svoj čevelj! Potem je vstal in šel naprej. Pametno je storil. Čevelj se mu je bil odvezal. Lahko bi se bila noga zapletla v trak.

Povedal sem, da bi rad šel gor in da imam dovolj trdne živce, da bi lahko plezal po lestvi, da bi tam gori sedel na tram in da bi od enega stebra tekel do drugega. No, in sedaj plezam gor. Železna lestev, ki stoji na nosilcu spodnjega nadstropja, se pod našo težo začne gugati. Zdi se mi, kakor da bi bil prepih v vsakem nadstropju hujši. Skozi črno jekleno ogrodje sem popukal naokrog. Moje grlo se je kar posušilo. Nekje daleč vidim ladjo, ki plove neznanokam. Globoko pod menoj lagunasta struga Hudsona, orjaški žerjavi ladjedelnic.

Pa sem le prišel do vrhnjih ogrodij. Z deskami so opažena. Potem smo šli tja v najskrajnejši kot. Tam je vezal tram povprečno kot in steber.

»Ali imate še srce v prsih?« mi je zakričal na ušesa mlad delavec, ki me je vodil. »Tule je prav pripraven tram, če hočete iti čezenj. Širok je kakor cesta v parku.« Bil je pa menda res kakih 20 cm širok. Meni pa se je zdelo, da je komaj 5 cm širok. »Jaz pojdem prvi,« je zakričal moj spremljevalec in stopil k stebru. Tam se je naslonil in si prižgal pipo. Potem se je vrnil k meni.

»Ali vas še veseli?« Stisnil sem ustnice in prikimal. Stopil sem tja, kjer je bil nosilec na tleh zvezan s stebrom. »Počakajte hipec!« se je oglasil nekdo za hrbtom. »Vam moram poravnati vaš sviter. Sicer bi se lahko kje nataknili nanj.« Čutil sem, da mi je napel sviter na hrbtu. »Dobro je,« se je umaknil. »Dobro mislite na tole: Ne poglejte na svoje noge!«

Zapičil sem oči v steber. Prej sem se bal, da se mi bodo tresla kolena; pa se mi niso. Zdelo se mi je, da sem čudovito miren in brez vsake misli. Stopil sem na nosilec. Prav za prav ni bil niti tako ozek, kakor se mi je zdelo. Oči v steber! sem si ponavljal. Skoraj nisem dvigal nog, kar drsaje sem videl, da se premikam naprej. Nekako sredi pota me je obsedla nova misel: »Kaj pa, če ti sedajle veter odnese klobuk?« Spominjam se le enega občutka, da sem se čutil neverjetno osamljenega!

Potem sem položil roko na svojo luko, na tisti steber tam. Pa je šlo! Ozrl sem se nazaj k mlademu delavcu. Ta pa se mi je zarežal in pokazal na moj pas. Ves presenečen sem opazil, da me je prepasal s trdno vrvjo. Drugi konec vrvi je fant držal v roki in ga celo ovil okrog stebra.

Tudi jaz sem se smejal in se vrnil, ne da bi še mislil na kako nevarnost.

Ko sem potem zopet stal spodaj na cesti, se mi ni zdelo nič bolj prijetno in lepo ko ti široki, ravni in trdni hodniki pod nogami.

Silen vihar v Kaliforniji

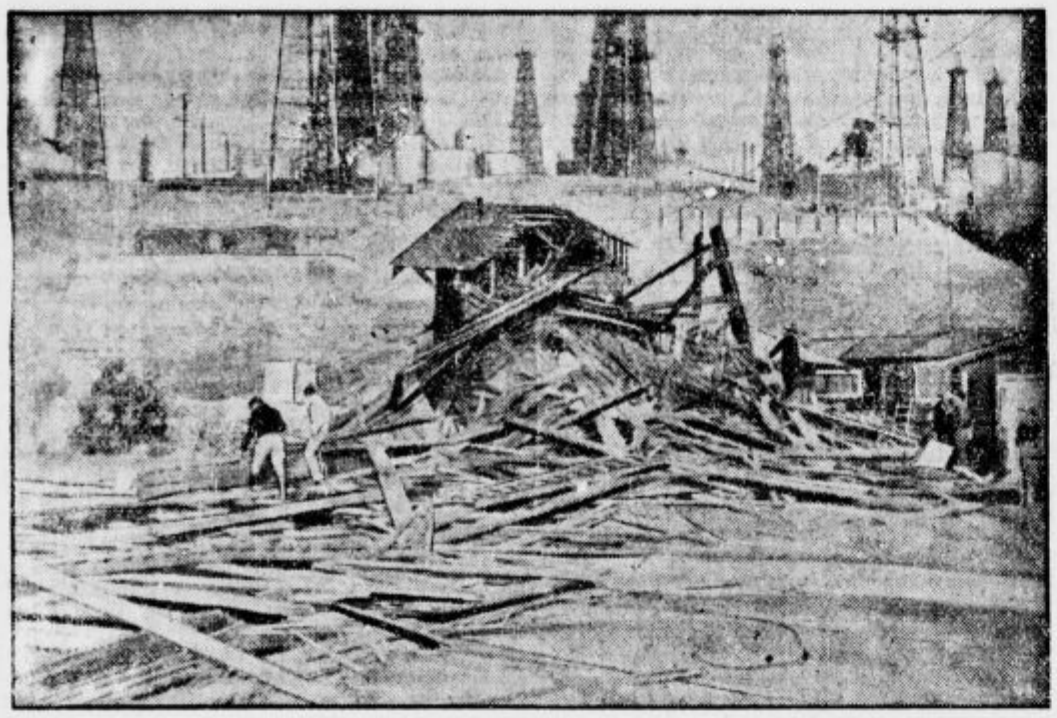

Po kalifornijski obali je divjal strašen vihar, ki je povsod vse podiral. — Na podobi vidimo razdrte petrolejske stolpe v Long Beachu.

Mlada Španija

Dne 27. novembra je bil Gil Robles, zmagoviti katoliški voditelj pri zadnjih volitvah na Španskem, star 35 let. Ob tej priliki mu je vsa Španija izrekala čestitke in udanost. V njegovi pisarni je več oseb odpiralo samo brzojavke, katerih je prišlo kakih 8000 od vseh strani dežele. Najlepše voščilo pa je poslala slavljencu vdova po odborniku »Ljudske akcije«, katerega so nasprotniki v volilnem boju umorili. Takole mu je brzojavila:

»Še vedno potrta od bolečine, katero mi je povzročil sramotni umor mojega moža, iz vsega srca čestitam voditelju španske desnice k priborjeni zmagi. Ponosna sem na to, da je kri mojega moža tekla za tako plemenito in sveto stvar. Bog živi Španijo!«

Višek navdušenja za mladega voditelja pa je bil v predmestju Granade, kjer so po končani delavski manifestaciji delavci sklenili, da Gil Roblesu postavijo spomenik. Sami delavci hočejo prevzeti stroške za spomenik. Mnogi so izjavili, da nekaj časa ne bodo kadili, drugi so se odrekli kinu. S prihranjenim denarjem bodo pomagali odboru za spomenik, ki naj stoji na glavnem trgu sredi parkov.

Hude kitajske punce

Na dekliški gimnaziji v Šangaju so bili — kakor pravijo iz Londona — te dni veliki nemiri. Ravnatelj kulturne sekcije v Šangaju Kun-Čan je bil določen, naj dekletom predava o morali in družabnem vedenju. Ker pa se iz gimnazije dolgo ni vrnil v svoj urad, so iz urada telefonirali na gimnazijo ponj. Toda urad nikakor ni mogel dobiti zveze z gimnazijo. Ker je stvar postala sumljiva, je šlo nekaj policistov pogledat, kaj je. Našli pa so vrata gimnazije zaklenjena in od znotraj zapahnjena ter zabarikadirana. Morala je priti pomoč, da so vrata s silo odprli. Kaj so dognali: Punce so bile strašno hude, ker sta bili izključeni dve šolki. Hotele so ju maščevati. Komaj je ravnatelj začel predavati, so ga napadle, preteple in kajpada spraskale. Potem pa so moža zaklenile v malo sobico. Ker so se bale posledic, so se zabarikadirale v šoli in pretrgale telefonske žice. Ravnatelj, ki ga je rešila policija, je precej opraskan in hudo prestrašen. Zato pa bodo predrzna dekleta tem bolj preplašena, ko bo zaključena proti njim preiskava.

Milijonar za en dan

Ko so pred nekaj tedni žrebali za francosko državno loterijo, se je dogodilo, da je zadela neka srečka 1 milijon frankov. Ko je lastnik srečke prišel po denar, so ugotovili, da je denar že nekdo potegnil s srečko, ki je bila pa ponarejena. To je bral neki mizar in stvar pojasnil. On je imel srečko, ki pa ni zadela, ampak je sreča »pri piki« šla mimo. Ker je bil spreten risar, je v šali spremenil eno številko pri številu in s tem »potegnil« svojo nevesto, češ: Zadel sem. Tako je potegnil tudi brata in še nekaj prijateljev. Vsem pa je pozneje povedal, kako je naredil. Neki prijatelj ga je prosil, naj mu posodi srečko, da bo še on koga potegnil. Tako je povedal mizar. Policija je potem ugotovila, da je prijatelj res izročil srečko nekemu znanemu brivcu. Ta je videl, da je srečka zadela. Mislil je, da je prava in šel po denar. Sedaj imajo tistega brivca, ki je milijon seveda že vrnil, zaprtega. Na podobi vidimo, kako ga peljejo k zaslišavanju. Ta potegavščina z milijonom je bila bridka zanj.

★

Ponoči sta se srečala. »Gospod, rešite življenje nedolžnemu človeku in dajte mi denar!«

»No, no! Tako nedolžni pa menda nisteli.«

»Saj ne mislim sebe, ampak vas!«

Angleški prestolonaslednik prižiga večno luč v spomin padlim vojakom. Na 18. občnem zboru zveze angleških frontnih bojevnikov je pokrovitelj zveze v spomin padlih princ waleški prižgal lučko, ki naj nikdar ne ugasne.

V mrežah nevarne vohunke

Mladi Škot, angleški častnik Bailli Stewart je obdolžen, da je bil v zvezi z neko Nemko, katera mu je pošiljala denar, on pa nji važne vojaške skrivnosti. Mladi Bailli Stewart je bil med najbolj sposobnimi častniki angleške armade. Prav za prav pravih dokazov za to, da bi bil izdajal vojaške tajnosti, ni bilo. Zaplenili so pač pisma, katera mu je ona pisala. A iz teh pisem je bilo razvidno le, da mu je pošiljala denar. Častnik je pred sodniki povedal, da se je z damo seznanil v Berlinu, in sicer čisto slučajno. Ker je tudi ona — čisto slučajno — izvedela, da je mladenič v dolgeh, ga je začela podpirati. Če se izkaže, da ona ni vohunka, bo tudi on oproščen. Častnik pa je odgovoril, da njenega imena niti ne ve. Ko bi ga pa tudi vedel, bi ga ne izdal.

Častniku je grozila smrtna kazen. Zato je njegova rodovina napela vse sile, da bi našla tisto damo in dokazala, da je njihov Bailli nedolžen. Mladega oficirja pa so strogi angleški vojaški sodniki vseeno obsodili na 5 let ječe in na degradacijo. Fant je bil tako potrt, da so se bali zanj. Po posredovanju angleškega prestolonaslednika so ga odpeljali v trdnjavo Tower, kjer je noč in dan pod nadzorstvom, da bi si kaj ne naredil.

Že po njegovi obsodbi je pa rodovina vendar le dognala, da se tista dama piše »Marija Luiza Martin«. Po vsej Evropi so začeli iskati žensko, ki se tako piše. Kmalu je prišlo poročilo z Dunaja, da tam živi ženska s tem imenom. Pa izkazalo se je, da ni tista, ki jo iščejo. Čudno je bilo pa že to, da se ženska ni sama oglasila, ko je lahko po časopisih brala, da je njen varovanec v smrtni nevarnosti.

Končno je pred dnevi prišla vest, da so neznano damo Marijo Luizo Martin vendar le našli in da je prava. Celo prijeli so jo že in zaprli, in sicer na Finskem. Izkazalo se je, da je angleška poročevalska služba imela prav, ko je mladega častnika obdolžila, da je bil v zvezi z vohunko, in sicer prav nevarno.

Ženska je stara šele 27 let. Z neverjetno spretnostjo se ji je posrečilo, da je zbrala okrog sebe cel štab mladih častnikov raznih armad, ki je iz njih vlekla vojaške skrivnosti. Poprej je živela v Berlinu, pozneje v Londonu in Parizu, sedaj pa živi v Helsingforsu na Finskem. Tudi tu je imela stike z dvema častnikoma finske armade in z več zasebniki. Organizirala je vohunsko službo po vsej Evropi. Imela je svoj skriven oddajni radio aparat, s katerim je brezžično sporočala vse, kar je izvedela. —

Komu? To pa še ni jasno. Zdi pa se, da je delovala v službi Rusije. Sicer pa so pri njej zaplenili mnogo aktov. Njeni aretaciji bodo sledile še druge.

Svatom vino zmrznilo

Od vsepovsod poročajo o hudem mrazu. V Parizu so n. pr. 12. t. m. imeli 12 stopinj mraza. — Reka Moza v Belgiji je zamrznila. — Na Ogrskem je več ljudi zmrznilo. — Zanimivo pa je, kar se je zgodilo v kraju Nagy-Köros na Ogrskem. Tam so ravno obhajali svatbo. Toda za svatbo pripravljeno vino — 500 hektov — je v kleti zmrznilo. Če so svatje hoteli piti vino, so morali vinski led s sekiro razsekati in kose nositi v kuhinjo, da se je led stajal in zopet postal vino.

Novo holandsko letalo

Kakor poročajo iz Amsterdama, je holandski odbor za letalski promet z Nizozemsko Indijo v sporazumu z nizozemskimi letalskimi oblastmi v holandski letalski tovarni Pander dal zgraditi novo, prav posebno naglo letalo. Upajo, da bo novi stroj preletel iz Holandije v Batavijo v štirih do petih dneh, medtem ko so druga letala za to pot doslej potrebovala osem do devet dni.

V soboto zjutraj je novo letalo prvič zletelo iz Amsterdama proti Bataviji. Na letalu so trije možje posadke: letalski častnik, prometni letalec in radiotelegrafist. Letalo nosi s seboj 217 kg božične pošte za Nizozemsko Indijo. Letalo je letelo nad Francijo in Italijo proti Atenam in od tam naprej.

★

»Kam spada mačka?«
»K sesalcem, gospod učitelj.«
»Kam papiga?«
»K pticam.«
»Pa slanik?«
»H krompirju.«

Revolucija v Boliviji

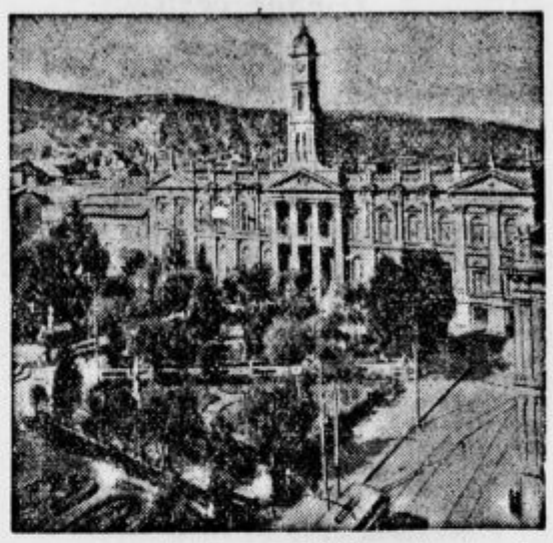

Pred seboj vidimo bolivijski parlament v La Pazu, v glavnem mestu Bolivije.

Med Bolivijo in Paraguajem je vojna zaradi ozemlja Gran Chaco. Bolivijske čete vodi nemški general Kundt, paragvajske pa neki ruski general. Čeprav je Bolivija močnejša, je vendar le doživela sedaj strašen poraz. V ozemlju Gran Chaca so Pagvajci tako spretno obkolili Bolivijce, da je bilo 12.000 bolivijskih vojakov ujetih.

Ko so te novice prišle v La Paz, so se začele demonstracije. Ljudstvo hoče glavo vladnega predsednika in nemškega generala Kundta, češ, da sta ta dva kriva poraza. Revolucijsko gibanje se vedno bolj širi.

Dijakinje tokijske univerze so skupaj napravile lepo »punčko« in jo oblekle v starojaponsko nošo. To darilce bodo poslale dijakinjam univerze Yalu v Ameriki v znak prijateljstva.

Gospodarstvo

„Gospodarski advokati“

Nadzorstvo nad raznimi trgovskimi in gospodarskimi podjetji se vrši brez dvoma v prvi vrsti v korist članov teh družb (akcijonarjev, zadružnikov). To nadzorstvo pa se vrši nič manj v interesu družbe same kot gospodarske in socialne zajednice in končno v interesu narodnega gospodarstva kot celote.

Naši stari trgovski (specialni) zakoni o delniških družbah ne vsebujejo nikakih predpisov o izvrševanju revizije po revizorjih ali revizijskih združenjih. Ta nedostatek bo odpravila skorajšnja unifikacija našega trgovinskega prava. Načrt novega trgovinskega zakona (poglavje o delniških družbah) predpisuje »nadzorne ustanove« (§§ 349 do 367). Minister za trgovino in industrijo pa je pooblaščen, da izda pogoje za osnovanje revizijskih in zaupniških družb (Treuhandgesellschaften, sociétés fiduciaires, associations d'experts-comptables). Ta načrt ne določa tedaj možnost delovanja ekonomskih »advokatur« v svobodnem poklicu, v poklicu javnega reda pod vrhovnim nadzorstvom stanovskih organov in državnih oblasti. Zato se je ventiliralo vprašanje med samimi interesiranimi absolventi ekonomskih in komercijalnih visokih šol in stvar je sedaj tako daleč dozorela, da se je izdelal načrt zakona o »privrednim savetnicima«. To je o gospodarskih svetnikih, ki naj stopijo v vrsto ekonomskih advokatov. Po tem zakonskem načrtu (ki je delo vseučiliškega profesorja v Zagrebu g. dr. Evgena Sladovića) se smatra gospodarsko svetništvo za poklic javnega reda, in mu je svrha, da s svojim strokovnim znanjem vestno in pošteno pomaga posameznikom in družbam v gospodarskih zadevah, da vrši revizijo trgovskih knjig, da daje strokovna mišljenja v vprašanjih bilance in strokovne nasvete pri finančnih transakcijah ter davčnih zadevah (§ 13).

Pravico izvrševanja svobodnega poklica gospodarskih svetnikov ima vsaka fizična oseba, ki je naš državljan, ki je sposobna za izvrševanje pravnih poslov ter sodno neoporečna. Nadaljni pogoj je, da je dotična oseba izvršila ekonomsko-komercialno visoko šolo (trgovsko visoko šolo) in položila predpisane (diplomske izpite) v naši državi ali v inozemstvu, da je prebila (po izvršenih visokošolskih naukih in položenih izpitih) najmanj pet let prakse (§§ 4 in 9), da je položila poseben izpit pri pristojnem gremiju gospodarskih svetnikov (§§ 9 in 12) ter da je izpolnila 30 let starosti. V Belgradu, v Ljubljani in v Zagrebu se ima osnovati po en gremij, vsem gremijem na čelu pa stoji vrhovni gremij gospodarskih svetnikov s sedežem v Belgradu.

Revizija

Po § 13 zakonskega načrta je upravičen gospodarski svetnik vršiti sledeče posle: a) stalno in redno (ali priložnostno) pregledovati knjigovodske vknjižbe, bilance ter knjigovodske elaborate vseh vrst, komercialne manipulacije pridobitnih obrti in podjetij bodisi individualnih, bodisi socialnih (družbe); b) sestavljati izkaze o premoženjskem stanju, o zaključnih računih dobička in izgube ter slično; c) dajati strokovna mišljenja in strokovne nasvete v zadevah knjigovodstva, organizacije, vodstva računov (v smislu §§ 447 in 463 zakona o civilno-pravdnem postopku od 13. julija 1929); d) da osnuje in vodi knjigovodstva vseh sistemov in e) da daje strokovna mnenja in nasvete pri finančnih transakcijah ter v davčnih zadevah v zvezi s trgovskim knjigovodstvom, v smislu odredbe § 120 od 18. februarja 1928, o neposrednih davkih, kakor tudi na zastopstvo strank-davčnih obvezancev pred davčnimi odbori, v smislu odredbe § 116 zakona od 18. februarja 1928 o neposrednih davkih in § 73 obrtnega zakona od 5. novembra 1931 pod istimi pogoji, kakor je to predpisano za diplomirane pravnike.

Iz tega kratkega pogleda zakonskega osnutka o gospodarskih svetnikih je razvidna važnost tega novega akademskega svobodnega poklica, za absolvente trgovskih in gospodarskih fakultet, ki bodo pridobili s tem v socialnem življenju (ako pomislimo na področje njihovega delovanja) zelo lepo eksistenco, važnost razmejitve dela na ekonomsko-finančnem področju in končno važnost tega poklica za celo naše narodno gospodarstvo.

Karakteristika tega zakonskega osnutka (ako se sprejme) pa bi bila tudi v tem, da predpisuje kvalifikacijo za revizijske posle, katere so dosedaj izvrševale nekvalificirane moči. Prav tako tedaj, kakor si je znala medicina, pravo, arhitektura, tehnika, veterinarstvo izvojevati izjemni monopolski položaj, tako prihaja sedaj na vrsto — gospodarstvo, vsaj v enem svojem področju, da zagotovi akademikom-komercialistom in akademikom-narodnim gospodarjem položaj, kot ga sme zahtevati vsak čevljarski mojster, ki je prebil učno in pomočniško dobo, da se bavi s čevljarstvom samo oni, ki je za to — upravičen.

Ako bo k strokovno visoko kvalificiranim močem, katerim naj bo prepuščen en del gospodarskega dejstvovanja v njih izključno domeno, prišla do vidnega izraza tudi moralna kvalifikacija, potem bo novi akademski poklic našemu narodnemu gospodarstvu samo v korist in v blagor naroda.

n—g.

Gospodarski pregled zunanjega ministrstva

Doslej je Zavod za pospeševanje zunanje trgovine v Belgradu izdajal svoje polmesečno poročilo o položaju na zunanjih tržiščih, informacije za izvoznike, poročila o cenah ter je objavljal redno tudi listo povpraševalcev za naše proizvode itd.

Pred nedavnim pa je začel izdajati konzularnogospodarski odsek pri zunanjem ministrstvu svoja poročila iz inozemstva od naših uradnih zastopnikov. Poročila so dobivale zbornice itd. Sedaj pa so ta poročila namenjena tudi široki publiki, kajti odslej bodo izhajala tedensko kot priloga »Službenih novin«. Sedaj je izšla že 1. številka te priloge z datumom od sobote in prinaša mnogo zanimivega materijala.

Sedaj nastaja vprašanje, kaj bo z »Glasnikom Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine«. Ta zavod pa spada pod kompetenco trgovinskega ministrstva. Dva glasnika, oz. pregleda najbrže ne bosta obstojala, ker bi bilo škoda sil in denarja, ki se trošijo za eno in isto delo na dveh krajih.

Gozdovi in javna bremena

Na glavni skupščini Jugoslov. šumarskega združenja dne 3. septembra je imel ing. Miklau Otmar (Brežice) referat o temi »Gozdovi in javna bremena«, ki je izšel sedaj kot poseben odtis iz »Šumarskega lista«.

Referat ugotavlja, da znašajo vse davščine 41% povprečnega katastralnega čistega dohodka gozdnega zemljišča. Prišteši še nekatera bremena znaša obremenitev 51%. To pomeni pri dejstvu, da je katastr. čisti dohodek sedaj višji kot faktični donos, preveliko obremenitev.

Zato zahteva avtor:

1. Da se stopnja zemljarine, dokler traja kriza, zniža.
2. Da se avtonomne doklade znižajo tako, da se proračuni sestavljajo na podlagi najnujnejših potreb.
3. Da se ukine banovinski davek na sečnjo gozdov, ker pomeni dvojno obdavčenje.
4. Da se naj za nedržavne gozdove ukine prispevek za pogozdovanje.
5. Da se lastniki gozdov v smislu zakona osvobode kot praproizvajalci davka na poslovni promet od svojih lastnih gozdnih proizvodov, posebej od rezanega lesa.
6. Da se na gozdne proizvode ne uvajajo nobene nove davščine.

*

Lombard zlata. Narodna banka je sklenila dajati posojila na zlato, kot predpisujejo njeni statuti. Za lombard zlata velja obrestna mera 7.5% kot za eskont (ne 9% kot za lombard).

Izpremembe v nadzorstvu Poštne hranilnice. Na mesto g. dr. Vilka Baltiča je bil imenovan za člana nadzorstva g. Miloš Štibler.

Borza

Dne 14. dec. 1933.

Denar

Neizpremenjeni so ostali Berlin, Curih in Pariz. Popustili so Amsterdam, Praga in Trst, narasli pa so tečazi Bruslja, Londona in Newyorka.

Avstrijski šiling je bil na ljubljanski borzi zaključen po 9.15, na zagrebški po 9.05 in belgrajski borzi po 9.06. Grški boni so notirali v Zagrebu 36.25 bl., v Belgradu 35.50—36 (36,35.50).

Ljubljana. Amsterdam 2299.85—2311.21, Berlin 1364.58—1375.38, Bruselj 796.07—800.01, Curih 1108.35—1113.85, London 187.53—189.13, Newyork 3697.16—3725.42, Pariz 224.24—225.36, Praga 170.01—170.87, Trst 300.13—302.53.

Promet v Zagrebu je znašal brez kompenzacij 52.578 Din.

Curih. Pariz 20.23, London 16.98, Newyork 336.25, Bruselj 71.8250, Milan 27.08, Madrid 42.20, Amsterdam 207.65, Berlin 123.30, Dunaj 72.74 (58.50), Stockholm 87.50, Oslo 85.20, Kopenhagen 75.70, Praga 15.34, Varšava 58.—, Atene 2.98, Carigrad 2.5150, Bukarešta 3.05, Japonska 1.—.

Vrednostni papirji

Danes je tendenca za škode bila nadalje čvrsta in so tečaji narasli, dočim so drugi državni papirji nekoliko popustili. Promet je bil znaten in je znašal na zagrebški borzi 1200 kom. škode ter 150.000 ind. pos. Nadalje je bilo zaključenih 100 kom. delnic Priv. agr. banke.

Ljubljana. 7% inv. pos. 55 den., agrarji 31 den., vojna škoda 294 den., begl. obv. 40 den., 8% Bler. pos. 42 den., 7% Bler. pos. 38 den., 7% pos. Drž. hip. banke 57 den.

Zagreb. Drž. papirji: 7% inv. pos. 54—57, agrarji 30—31, vojna škoda 294—295 (294, 295), 12. 295—297 (296), 2. 292—293.50, 6% begl. obv. 40—40.50 (39, 41), 8% Bler. pos. 41.50—44, 7% Bler. pos. 38—42, 7% pos. DHB 58 bl. — Delnice: Priv. agr. banka 238—241 (240), Impex 50 d., Trboveljska 100—120.

Belgrad. Narodna banka 3950 bl., Priv. agr. banka 244—246 (246), 7% inv. pos. 57—58, agrarji 29.50—30.50 (30), vojna škoda 295—296 (295.50, 297.50), 6% begl. obv. 40.90—41.50 (42.44, 41.25), 7% pos. DHB 57 bl.

Žitni trg

Sneg in mrzlo vreme sta povzročila, da je kupčija popolnoma zastala in ni skoro več prometa. Koruza je nadalje čvrsta, ker je povpraševanje znatno, dovozi pa slabi. Pri pšenici pa ni povpraševanja niti dovozov. Cene so ostale neizpremenjene.

Ljubljana. Pšenica bar. in sr. 78—79 kg 145 do 147.50, bač. 79—80 kg 147.50—150, koruza pr. 130 do 132.50, umetno suš. 120—122.50, za december 122.50—125, za januar 127.50—130, moka 0g bač. 255—260, ban. 265—270.

Radio

Programi Radio-Ljubljana:

Petek, 15. decembra: 11.00 Šolska ura: Posavje (Josip Lapajne) — 12.15 Reproduciran koncert: Po dolinah in planinah — 12.45 Poročila — 13.00 Čas, reprodukcija Schumannove karnevalske suite — 18.00 Prenos z Dunaja: Govor princa Edvarda Lichtensteina ob priliki slavja jugoslovansko-avstrijske trgovin. zbornice — 19.00 Sokolstvo (Branko Kranjc) — 19.30 Izleti za nedeljo (dr. Rudolf Andrejka) — 20.00 Prenos iz Zagreba: vokalni in klavirski koncert — 22.00 Čas, poročila — 22.20 Reproducirana baletna glasba.

Sobota, 16. dec.: 9.00 Šolski radio: Proslava rojstnega dne Nj. Vel. kralja Aleksandra I. (abiturijenti učit. šole) — 12.15 Reproduc. koncert (za ples in poskok) — 12.45 Poročila — 13.00 Čas, »Zakaj veseli bi ne peli« (revija reproduc. veselih popevk) — 18.00 Reproduc. instrumentalni koncert: Berlinski drž. orkester igra — Stanje cest — 18.30 Zabavno predavanje (Stanko Biteznik) — 19.00 Ljudski nauk o dobrem in zlu (dr. Veber) — 19.30 Zunanji politični pregled (dr. Jug) — 20.00 Prenos koncerta Narodne odbrane iz Uniona — 21.45 Čas, poročila — 22.05 Radio-jazz.

Drugi programi:

Sobota, 16. novembra:

Belgrad: 16.45 Koncert radio-ork., 20.00 Prenos iz Zagreba. — **Zagreb:** 20.00 Koncert v proslavo kraljevega rojstnega dne. — **Beromünster:** 20.00 Zborovski koncert. — **Dunaj:** 11.30 Koncert simf. orkestra, 16.00 Mandolinski koncert, 17.35 Norveške narodne pesmi, 19.00 Zborovski koncert, 20.00 Leharjev radio potpouri za orkester in zbor. — **Frankfurt:** 13.35 Radio orkester, 16.00 Radio orkester, 19.00 »Beethoven v Bonnu«, prizori od E. Pfaff, 20.10 Pester večer. — **Midland:** 20.30 Zborovski koncert, 21.15 Sodobna gledališka glasba. — **Praga:** 16.00 Radio orkester, 20.30 Koncert vojaške godbe, 21.30 Radio orkester — **Rim:** 16.00 Radio orkester, 19.20 Violinski koncert, 20.40 »Ramutcho«, lirska drama, Donandy. — **Varšava:** 16.55 Slovanska, glasba, 20.00 Lahka glasba 21.20 Chopinova dela.

Sport

Tek zedinjenja

Pod najvišjim pokroviteljstvom Nj. Vel. kralja v nedeljo 17. t. m.

Letošnja sportno-nacijonalna manifestacija »Tek Zedinjenja«, ki jo priredi ASK Primorje prihodnjo nedeljo, bo v vsakem pogledu prekašala vse dosedanje lahkoatletske prireditve v naši državi. Prireditev bo baš zato mnogo pridobila na svojem sijaju, ker je blagovolil prevzeti pokroviteljstvo sam vladar, Nj. Vel. kralj Aleksander I. Tudi vodilni krogi v naši državi in zastopniki inozemskih prijateljskih držav so počastili prireditev s tem, da so prevzeli mesta v častnem predsedstvu.

Na startu bomo videli poleg domačih »kanonov« tudi inozemske atlete in sicer: Čehoslovake, Romune, Grke in Bolgare. Omenjeni narodi predstavljajo najboljšo srednjeevropsko »klaso«, ki bo večini naših tekmovalcev absolutno nadmočna. Grk Tsoukalas, najboljši dolgoprogaš na Balkanu, in Romun Manea sta najnevarnejša konkurenta na dolgi progi. Češkoslovaški reprezentant še ni znan, izgleda pa, da bo prišel Kosciak iz Brna, večkratni državni reprezentant in zmagovalec na internacijonalnih mitingih v srednji Evropi.

Borba bo huda, število nastopajočih veliko, tako da bo nedeljski tek v vsakem pogledu prekašal vse dosedanje.

Zbor lahkoatletskih sodnikov JLAZ, Ljubljana. — Službene objave. Za nedeljski »Tek Zedinjenja«, ki se vrši skozi mesto Ljubljano, s startom in ciljem pred narodnim domom ob 11.30 se določa naslednji sodniški zbor: Vrhovni sodnik geom. Černe Miro; voditelj tekmovanja: Kermavner Ivo; starter: Luin Mirko; časomerilci: Kermavner Ivo, Gorjanc Jaka, Stepišnik Milan, Keber, dr. Kubelj, Brumat F.; sodniki na cilju: geom. Černe, Luin, Kos A.; zapisnikarja: Cek in Megušar; poročevalec Zobec A.; tolmač: Tuma Br.; zdravniki: dr. Perpar, dr. Prodan; tek. vodstvo sodnikov in glavnih kontrolnih sodnikov na progi: ing. Baltič, Mihel, Sancin Savo.

Vsi ostali zvezni sodniki J. L. Z. ter pomožni sodniki in reditelji so pa na progah po vrstnem redu, kakor jim je bil objavljen, ozir jim bo še objavljen pred tekmovanjem.

Vsi sodniki ter kontrolno-rediteljski zbor mora biti v nedeljo ob **10 dopoldne v veži Narodnega doma,** da dobe zadnja navodila in kontrolne listke. Po teku se snide ves sodniški zbor v damski sobi kavarne Emona radi oddaje poročil vrhovnemu sodniku.

Vsi sodniki, zlasti pa zvezni, se naprošajo, da brezpogojno sodelujejo pri prireditvi.

Predsednik: Ivo Kermavner l. r.

Mednarodno prvenstvo Graza v table-tenisu

Preteklo nedeljo je zabeležil slovenski table tenis sport zelo lep vspeh. Ilirijan Ernst Nagy je v drugič zmagal na mednarodnem turnirju v Grazu, ki ga je priredil graški akademski sportni klub. Prvenstva se je udeležilo 140 tekmovalcev in tekmovalk, startali pa so v 12 disciplinah. V finale glavnega turnirja single gospodov so se po trodnevnem tekmovanju plasirali: lanskoletni zmagovalec Ernst Nagy (Ilirija, Ljubljana), dalje Werner, dr. Jentl in Kirchner (vsi Graz). Po izredno lepih končnih borbah, pri katerih se je posebno odlikoval Nagy s svojo edinstveno backhand igro, so se finalisti takole razporedili: 1. Ernst Nagy 2. Kirchner, 3. dr. Jentl, 4. Werner. Zmagovalec je prejel srebrn pokal, ki mu po še enkratni zmagi preide v trajno last. Krasno zmago si je Nagy tudi priboril v mixed doubleu, kjer je zmagal z gdč. Schinnerjevo nad favoriziranim parom Kirchner-Grossak v semifinalu s 3:1, v finalu pa nad parom dr. Schriefl-Sieber s 3:0.

Graški časopisi prinašajo dolga poročila o tem uspelem turnirju ter se zelo laskavo izražajo o igri zmagovalca in moči ljubljanskega table teniškega sporta.

Pred občnim zborom JLAZ

Predlogi SK Ilirije

V nedeljo se vrši v Zagrebu 13. redni občni zbor JLAZ. Ilirija bo stavila občnemu zboru nekaj predlogov, izmed katerih je najpomembnejši predlog za spremembo drž. prvenstva moštev. Dosedanji način tekmovanja za drž. prvenstvo po tabeli za višeboj naj se ukine, ker je namen tekmovanja, t. j. propaganda našega lahkoatletskega sporta, v kolikor ga je sploh nudil gornji način tekmovanja, že dosežen. V zadnjih treh letih smo videli, da je sistem drž. prvenstva za moštva popolnoma zgrešen, ker nam ne da jasne slike o jakosti posameznih klubov z ozirom na kvaliteto, ki mora biti tudi v lahki atletiki merodajna za kvalifikacijo v tabeli prvenstva. Tudi v propagandnem oziru ta sistem tekmovanja ni koristil in k popularizaciji naše lahke atletike ni doprinesel mnogo. Interes za lahko atletiko bomo dvignili pri nas edinole z dvomatchi in v znamenju dvomatchov bi se moralo vršiti tudi drž. prvenstvo za moštva.

Slednje bi bilo zaradi finančnih momentov zelo težko izvedljivo, zato bo Ilirija predlagala občnemu zboru to-le: Tekmuje se v mestu, katerega odredi vsakoletni občni zbor in se v tekmovanju oceni šest plasementov, tako da prvo mesto v vsaki disciplini šteje 6, drugo 5, tretje 4, četrto 3, peto 2 in šesto 1 točko, štafete dvojno. V disciplinah tekov, kjer se ne more odrediti kvalifikacija po vrstnem redu, naj se ocenjuje po času. S tem predlogom v zvezi predlaga Ilirija, da se ukine II. del drž. prvenstva za poedince in naj se določijo drž. prvaki od onih prvih v drž. prvenstvu moštev, ki so dosegli potrebni minimum za naslov drž. prvaka. Eden važnih predlogov Ilirije je tudi predlog za spremembo crosscountry-teka za drž. prvenstvo, ki se naj vrši na terenu, ki odgovarja teku crosscountryja in ne več v zaprtem prostoru kot se je to vršilo zadnja leta, ker tak način tekmovanja crosscountryju sploh ne odgovarja in je pokazal tudi s tehnične strani velike nedostatke.

Ilirija bo stavila občnemu zboru še nekaj manj pomembnih predlogov. Kot posebna točka dnevnega reda bo na občnem zboru predmet balkanskih iger, ki naj bi se vršile v l. 1934 v Jugoslaviji. O poteku občnega zbora bomo objavili daljše poročilo.

*

SK Ilirija (lahkoatletska sekcija). Drevi ob 19 bo v telovadnici osnovne šole na Grabnu (Cojzova cesta) gimnastični trening pod vodstvom g. Dobovška. Vsi in točno!

SK Grafika. Danes zvečer ob 8 seja U. O. Vsi odborniki, posebno pa gospodar, se pozivajo, da se iste zagotovo udeleže.

Ljubljanska zimsko-sportna podzveza ima drevi ob 20 v damski sobi kavarne Emona sejo upravnega odbora. Vsi gg. odborniki se naprošajo, da se seje sigurno udeleže.

Turistovski klub Skala, podr. Jesenice. Opozarjamo vse tekmovalce, ki se nameravajo udeležiti v nedeljo tekme v smuku z Rožce, da se bodo morali pred startom legitimirati z verifikacijsko izkaznico, sicer po tekmovalnem pravilniku ne bodo pripuščeni k tekmi. S seboj pa naj prineso po možnosti tudi potrdilo o zdravniškem pregledu. Izgledi za nedeljo sijajni. Sneži. — TK Skala, podružnica na Jesenicah.

Dom Smučarskega kluba Ljubljana bo to nedeljo slavnostno otvorjen. Dom na Pokljuki je popolnoma urejen in od nedelje dalje stalno oskrbovan. Na otvoritev je klub povabil vse smučarske organizacije in sportne delavce itd. Vabljeni so pa tudi ostali smučarji, prostora je dovolj, snežne razmere pa najboljše! Člane opozarjamo, da veljajo lanske izkaznice izjemoma do konca tek. meseca. Novi, po 1. juliju prijavljeni člani naj dvignejo izkaznice pri onem članu, po katerem so bili prijavljeni.

Smučarski klub Ljubljana. Drevi ob 18 važen sestanek vseh tekmovalcev v klubovih prostorih. Trener je dospel s sinočnjim brzovlakom v Ljubljano ter takoj prevzame trening tekmovalcev.

Stalni tečaji za začetnike in mladino! Smučarski klub Ljubljana opozarja, da prireja tudi letos stalne smučarske tečaje pri Čadu. Vsakodnevno zbirališče ob 14 od ponedeljka 18. t. m. dalje. Tečaji so brezplačni tudi za nečlane.

Smučarsko predavanje. Smučarski klub Ljubljana priredi v sredo 20. t. m. ob 20 v veliki dvorani Uniona smučarsko predavanje s krasnimi skioptičnimi slikami. Predava priznani sportnik, absolvent berlinske visoke šole g. Drago Ulaga, vodja stalne smučarske šole v klubovem domu na Pokljuki. Vstopnice v predprodaji pri tvrdkah J. Gorec, Lojze Šmuc (fototurist) in Predalič. Kdor se izkaže z določeno vstopnico, ki bo izžrebana, prejme par smuč brezplačno.

Smučarske tečaje v Mojstrani priredi smučarski klub Dovje-Mojstrana v času od 26. 12. 1933 do 31. 1. 1934, od 1. 1. do 7. 1. 1934 ter za pravoslavne božične praznike. Tečaj vodi znani tekmovalec Albin Jakopič. O priliki tečaja se bodo delale razne ture; smuka pri Staničevi koči je idealna. Tudi skakalci bodo prišli na svoj račun, ker bodo imeli priliko tudi v skokih se uriti. Tečaj je namenjen tako začetnikom kakor izvežbanim smučarjem. Prijavnina je 40 Din, celodnevna oskrba pa od 35 Din dalje. Prijave sprejema tajnica Minca Rabič, Mojstrana. Vodnik za gorske ture je na razpolago, če se interesentje preje prijavijo.

Jugoslovanska akademska smučarska organizacija priredi v nedeljo, dne 17. t. m. izlet akademikov-smučarjev in smučark na Golo brdo, Šmarjeto in Sv. Katarino. Zbirališče za odhod na Ajdovščini (postaja cestne železnice pred kavarno Evropa) ob 9.15. Povratek zvečer s tramvajem, ali vlakom ali na smučeh čez Podutik in Rožnik.

Vremensko poročo o JZSZ in SPD

14. decembra 1933 telefonično

Bistrica-Bohinjsko jezero: —13°, 40 cm novega snega na staro podlago 70 cm, sneg pršič, smuka idealna. — **Bled-jezero:** —13° barometer pada, zelo oblačno, mirno brez vetra, sneg sreč, snega 70 cm **Kranjska gora-Rateče-Planica:** —15°, termometer pada, nekoliko oblačno, mirno brez vetra, 50 cm novega snega na stari podlagi, sneg pršič, sankališče uporabno, Vršič in Tamar 300 cm snega. — **Planina Sv. Križ nad Jesenicami:** 13. decembra, —10°, oblačno, snega 65 cm na staro podlago, sneg suh pršič, sneži dalje, sankališče uporabno, veter izmenoma jug in sever, izgledi za nedeljo najboljši.

Kofce, 14. decembra: Temperatura —18°, podlage 80 cm, pršiča 50 cm, smuka idealna.

Kolesarski klub »Sorac«-Št. Vid nad Ljubljano priredi drevi ob 19.30 (pol 8) IX. redni občni zbor v dvorani gasilskega doma v Draviljah. Društvo bo ustanovilo smučarski odsek, zato se vabijo k udeležbi vse smučarke in smučarji iz Zg. Šiške, Št. Vida, Ježice, Viča in Dobrove pri Ljubljani. Društvo ima tudi prvovrstno skakalnico v Podutiku, ki bo tekom prihodnjih dni otvorjena.

★

23.715 smučarjev je včlanjenih v francoski smučarski zvezi, kar so ugotovili na zadnjem zasedanju v Nici. V Severni Afriki imajo tri klube s 700 člani. Francosko smučarstvo se bo pa vsekakor še razvijalo in napredovalo, kajti nekatere pokrajine imajo še prav malo smučarjev.

Svetovni rekordi v hitrostnem drsanju. Mednarodna drsalna zveza je priznala devet novih svetovnih rekordov v hitrostnem drsanju na ledu in to: **Gospodje: 500 m:** 42.5 sek. Engnestangen (Norveška) v Davosu leta 1933, **1000 m** 1:28.4 Thunberg (Finska) v Davosu leta 1930; **1500 m** 2:17.4 Mathisen (Norveška) v Davosu l. 1914; **3000 m** 4:59.1 Staksrud (Norveška) v Hamaru l. 1933; **5000 m** 8:19.2 Heiden (Holandska) v Davosu leta 1933; **10.000 m** 17:17.4 Carlson (Norveška) v Davosu l. 1928. **Dame: 500 m** 51.5 sek. Landbeck (Avstrija) v Davosu l. 1933; **1000 m** 1:43.5 ista v Davosu leta 1933; **1500 m** Lesche (Finska) v Helsingforsu l. 1933.

Madjari so pa pridni. Svojo plavalno reprezentanco za evropsko plavalno prvenstvo, ki se vrši v času od 12.—19. avgusta prihodnjega leta so že določili. Njihove barve bodo zastopali naslednji plavalci: spunt: Csik, Szehely, Meszöly, Remes, Kanie in Körösi; na srednjih progah: Leyi, Nagyivaniji; prsno: Hild, Mezei, Lengvary in Synlay; hrbtno: Nagy, G. Lengvary, Gombos, Bitskey. Še ta mesec bodo imeli v Budimpešti skupni trening.

V mednarodnem sabljaškem prvenstvu mesta Dunaja za leto 1933 so na celi črti zmagali Madjari. V floretu sta sicer dosegli Avstrija in Madjarska neodločen rezultat, toda tudi tu so bili Madjari boljši v zadetkih, zato se glasi tudi tu rezultat 54:63 za Madjare. V meču je bil prvi Madjar Borovsky s sedmimi zmagami in enim porazom. V floretu je zmagal po trdem boju Madjar Dunai tudi s sedmimi zmagami in enim porazom.

Zmagovalec v table-tenisu. V Parizu so se vršila tekmovanja za svetovno prvenstvo v table-tenisu. Med posamezniki je zmagal Madjar Szabados.

Ni se jim posrečilo. Češkoslovaška nogometna zveza je zabranila Sylnemu prestop v francoski klub »Nimes«; sploh mu je prepovedala oditi v inozemstvo, kajti Čehi ga rabijo za svetovno prvenstvo, ki se vrši prihodnje leto v Italiji.

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda Din 1·—; ženitovanjski oglasi Din 2·—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10·—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonska 3 mm visoka petitna vrstica po Din 2·50. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

Starejša služkinja
vajena nekoliko kuhe — vseh hišnih in poljskih del, z večletnim spričevalom — želi premeniti službo s prvim januarjem — najraje v bližini Celja. Ponudbe na podružnico »Slovenca« Trbovlje. (a)

Mlado dekle
zmožna samostojnega gospodinjstva, z dobrimi spričevali, išče službo. — Ponudbe na upr. »Slov.« pod »Poštena in pridna« št. 14642. (a)

Stanovanja

ODDAJO:

Stanovanje
4—6 sob, popoln komfort, se odda za februar. Pojasnila: Dvorakova ulica 6/III. Telefon 3314. (č)

Preprosto sobico
išče za nizko najemnino Požar, Tyrševa 41. (s)

Prazna soba
se takoj odda mirni osebi. Naslov pove uprava »Slovenca« št. 100. (s)

Sobo
z dvema posteljama, v sredini mesta, s posebnim vhodom, oddam takoj ali s prvim. Naslov v upravi »Slovenca« št. 14609. (s)

Čitajte in širite »Slovenca«!

Posestva

Droben oglas v »Slovencu« posestvo ti hitro proda; če že ne z gotovim denarjem pač kupca ti s knjižico da

Dobroidočo trgovino
prodam radi bolezni. — Ponudbe na upravo »Sl.« pod »Dobre knjižice« št. 25.000-14481. (p)

Obrt

Žične posteljne vloge
in zložljive železne postelje izdeluje najceneje ter sprejema iste v popravilo Pavel Strgulec Gosposvetska cesta 13 Kolizej Ljubljana (t)

Kupimo

Vrednostne papirje
kupuje komanditna družba M. Jankole, Ljubljana, Aleksandrova cesta 4-II., telefon 3052. (k)

Prodamo

Če avto svoj stari prodajaš al' motorja bi znebil se rad hitro kupcev ti mnogo priženejo Slovenčev najmanjši inserat

Volna, svila, bombaž
stalno v bogati izbiri v vseh vrstah — za strojno pletenje in ročna dela po najnižjih cenah pri tvrdki Karl Prelog, Ljubljana — Židovska ul. in Stari trg.

Namočeno polenovko
dobite zopet vsak petek pri I. Buzzolini, delikatesa in zajtrkovalnica (za škofijo). (l)

Zimske suknje
usnjene suknjiče, najboljši nakup: A. Presker, Sv. Petra cesta 14. (l)

Krušno moko
in druge mlevske izdelke kupite na drobno poceni v trgovini z moko — A. Novljan, Vidovdanska cesta 6 (Tabor). (l)

Orehovi plohi
10 m³ à 1000 Din na postaji. Javorjevi plohi Din 550, češnjeve deske Din 650. — Jos. Vračko — Sv. Lovrenc na Pohorju. (l)

Original Valvazor
prva izdaja, 4 knjige, v pergamentu vezane, poceni proda Golob Marija, Gallusovo nabrežje 29. l

Sani
eno- ali dvovprežne, lepe nahrbtne zvonce ter lahek komat — prodam. Ljubi Matija — Hrenova ulica 17. (l)

Jabolka
okusna, zimska: 6, 5, 4 Din — zimsko pakovane zaboje razpošilja: Postržin, Maribor, Gozdna 56. (l)

Šivalni stroj
pogreznjen, prvovrstne znamke, se poceni proda. Dvorakova ulica 3-I., levo. (l)

Klobuki
že od 35 Din dalje pri: Stuchly — Maške, Šelenburgova 6. (l)

Debele
luskinaste otrobe
kupite najceneje pri tvrdki A. VOLK, LJUBLJANA Resljeva cesta 24.

Izšla je Izšla je
in se dobiva
v Jugoslovanski knjigarni, Prodajalni Ničman, v vseh drugih knjigarnah in boljših trgovinah
Družinska Pratika
za leto 1934
z zelo bogato vsebino in krasnimi slikami, ki so same vredne nabavne cene
Din 5·—
za izvod, po pošti 50 par več.

Poglejte mojo

Še pred tremi dnevi nisem slutila, da bi moglo biti to tako ugodno!

Moja koža je bila brezbarvna, temna in vela. Imela sem grde mozolje, trpko in suho kožo, razširjene lojnice okrog nosa, podbradka in čela. Danes se vsi čudijo in me zavidajo za mojo mehko, belo in krasno polt.
Danes vsaka žena lahko polepša svojo kožo in jo napravi belo in mehko, ako vsak dan uporablja kremo Tokalon, hranivo za kožo bele barve (ne mastno). Sestoji se iz preparirane smetane in olivnega olja in dodatkov, ki osvežujejo in krčijo kožo in jo napravijo belo. Ona neprestano vnika v kožo, pomirja razdražene kožne žleze, zožuje razširjene lojnice in odstranjuje mozolje. Najtrpkejša in najtemnejša koža postane bela in mehka. V treh dneh postane koža nepopisno lepa in sveža, kakršne ne dosežete na noben drug način. Uporabljajte kremo zjutraj!

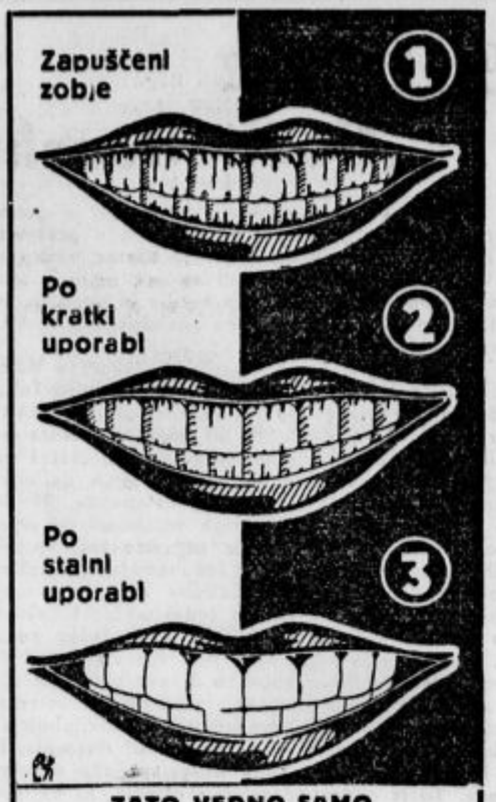

ZATO VEDNO SAMO
DIANA
PASTO ZA ZOBE

Modno volneno blago
za damske obleke in plašče
SVILA in VSE DRUGO BLAGO
Velika izbira, nizke cene!
H. MIKLAUC „PRI ŠKOFU"
LJUBLJANA
Lingarjeva ul. Nebotska ul.
Pred škofijo

FOTOAPARATE
svetovnih tvrdk Zeiss-Ikon // Rodenstock // Voigtländer // Welta // Certo i. t. d. i. t. d. // ima vedno v zalogi
FOTOTRGOVINA JUGOSLOVANSKE KNJIGARNE
v Ljubljani // Miklošičeva cesta 5

Prodajalna Ničmanova v Ljubljani
Kopitarjeva ulica štev. 2
nudi cenj. občinstvu
krasne „JASELCE"
sestoječe iz kipcev, lepe skupine v raznih velikostih primerne za cerkve in domove. Na razpolago so tudi posamezni hlevčki, ovčice, pastirčki, kamele, i. dr. v veliki izberi od navadne do najfinejše izpeljave in kvalitete.
Cene nizke konkurenčne. Postrežba točna in solidna.

Sorodnikom, prijateljem in znancem naznanjam prežalostno vest, da je moja preljuba mati, gospa

Marješič Marija

dne 13. decembra t. l., po dolgotrajni mučni bolezni, mnogokrat pokrepčana s svetimi zakramenti, odšla po večno plačilo.
Pričetek pogrebnih svetih obredov bo v soboto, ob 10 dopoldne pred hišo žalosti.
Priporočam jo vsem v molitev in blag spomin.
Št. Vid pri Brdu, dne 14. decembra 1933.

MARJEŠIČ FILIP, župnik
sin.

Prodajalna
H. NIČMAN
Ljubljana, Kopitarjeva ul. 2
opozarja čč. gg. voditelje Mar. družb in vrtcev na svojo izvirno zalogo
svetinj, trakov,
znakov, diplom
in vseh drugih potrebščin za Marijine kongregacije
Cene konkurenčne.
Postrežba točna in solidna.
Za obilen obisk se priporoča
H. NIČMAN

Aleksandra Rahmanova:

Dijaštvo, ljubezen, Čeka in smrt

56

17. marca 1918.

Naša Maša se nasproti nam obnaša zdaj vse drugače nego prej. Izredno se boji, da bi ne bila preveč podložna. Rekli so ji, da bodo postrelili posle, ki bodo dopustili, da bi službodavci z njimi ravnali kot gospodje. Kadar pride v sobo, je njena prva skrb, da se usede in šele potem vpraša, kaj naj dela. Zdaj prihaja mnogo pogosteje v sobe in se umešava v vsak pogovor. Starši ne reko nič in se delajo, kot da je vse v redu. Silno komična je v svoji šopirnosti, toda pozna se ji, da tega ne dela iz hudobije.

29. marca 1918.

Zopet smo imeli hišno preiskavo.

1. aprila 1918.

Sinaida Vasiljevna, ki je zdaj v P., mi je pisala zelo zanimivo o Mihajlu Aleksandroviču, carjevem bratu: živi čisto svobodno v hotelu ob glavni ulici; danes sem ga srečala, ko sem šla skoz mestni vrt k reki. Sedel je na klopi in strmel v vodo; obraz mu je bil bled in utrujen. Ustavila sem se nedaleč od njega in sem radovedno ogledovala moža, ki bi moral postati vladar Rusije in čigar smrt komunisti vsak dan burno zahtevajo. Vstal je, se naslonil na ograjo in gledal v daljavo, čez ledeno površino, posejano s temnimi pegami vode, v mračni gozd, ki se na drugem bregu reke razprostira v brezkončnost. Kaj je neki premišljal?

Tedaj je pristopil mlad mož k velikemu knezu in tiho spregovoril z njim nekaj besed. Urno se je Mihajl Aleksandrovič okrenil, sledila sem njegovemu pogledu in zapazila poleg skupine golih dreves nekaj delavcev iz delavnic, ki so kazali na nas in ki so jim na bledih obrazih žarele oči v sovraštvu. Tako divji je bil izraz njihovih obrazov, da sem se zdrznila od strahu. Plašno sem gledala velikega kneza; na obrazu se mu je izražala globoka bridkost, bolest, potrtost. Počasi je odšel, ne da bi se ozrl. Strašno mora biti zanj, ko ga tako sovražijo! V določeni razdalji sta mu sledila dva mlada človeka, očitno detektiva. Zdaj so se odpravili tudi delavci in so prišli tik mimo mene.

»Ustreliti, in kmalu!« je rekel nekdo. »Le poglejte ga, za naravo se zanima!«

»Obračunati, ustreliti!« je mrmral drugi in dvignil roko ter stisnil pest.

Urno so šli naprej, zavijajoč se tesneje v raztrgane delavske jopiče, kajti mrzel veter se je nenadno dvignil iznad reke.

7. aprila 1918.

Sinaida Vasiljevna zopet sporoča o velikem knezu: Mihajl Aleksandrovič gre često v cerkev N.-ove dekliške gimnazije. Večinoma gre k levemu kliru in stoji za stebri, kjer je mesto za gimnazijke, ki ministrirajo pri evangeliju in psalteriju. Gimnazijke, ki ob desnem kliru pojo zbor, ga skušajo opazovati. Deklice imajo globoko sočutje z nesrečnim možem, ki moli za temnimi stebri.

2. maja 1918.

Včeraj je bil državni praznik. Vsi so se morali udeležiti sprevoda; vsak je imel rdeč nagelj in rdeč trak zataknjen v gumbnici in se je skušal delati veselega. Bilo je mnogo govorov o svobodi in o tem, kaj je sovjetska oblast že dala ljudstvu. Ljudstvo je molčalo. Napravili so tudi velik »popovski sprevod«. Nedorasli fantiči so se oblekli v duhovnike in so šli po ulicah ter se spakovali, delali nespodobne vzklike in ljudstvo »blagoslavljali«. Ljudstvo je molčalo.

15. maja 1918.

Danes je bila cela četa oboroženih čekistov pri nas. Hodili so po sobah, se pogovarjali in se niso na nas niti najmanj ozirali. »Tu bo stanoval komisar Ivančikov, sem nastanimo Katjo in Tonjo, tu tovarišča Tjereščenka ...« so govorili.

»Tu je soba mojih deklet!« je ugovarjala mati s tresočim glasom.

»Vaše gospice hčerke,« je dejal čekist, »prav lahko spe v salonu pod klavirjem! In da jim ne bo dolgčas, jim bomo pridružili še tovariša Fedka in Volodka!«

17. maja 1918.

Z veliko težavo se je očetu posrečilo, da je rešil za nas dve sosednji sobi, našo sobo in spalnico staršev. V ostalih prostorih se je naselila družba, ki je ni mogoče popisati. Odpustiti smo morali še Dašo. Odšla je jokaje ko prej Fenja. Samo Maša je ostala. Ona kuha in nam nosi jedi skoz vse hodnike in sobe. Vojaki večkrat planejo z ležišč, ki se po njih valjajo, in pravijo:

»No, pokaži, kaj si skuhala za buržuje!« in pljujejo v sklede. Tako smo dostikrat brez jedi. Vojaki igrajo ves dan na klavirju »Pasji valček« in zrak je prenasičen žgočega dima mahorke (slab tobak). Kloset je v takem stanju, da ni mogoče popisati, stene so počečkane z najgršimi napisi in risbami.

29. maja 1918.

Tajna svetnica je v strašnem položaju. Komisar Rupvoda čuti do nje nagnenje in ji je predložil, naj ga vzame. Ko mu je ugovarjala, da je že poročena, je rekel:

»No, stvar je čisto enostavna, moža kar ustrelimo!«

Zdaj živi v neprestanem strahu, da bo komisar res izvršil svoj peklenski načrt.

3. junija 1918.

Maša je pravila danes o neki čekistki, ki se baje odlikuje po nečloveški krutosti. Vzame kakega ujetnika, ga priveže na kol, ki stoji v neki stanici nalašč v ta namen, mu ne daje nič jesti, dokler ne umrje od gladu. Sama pa si da vsako jed prinesti vpričo stradajočega. Najboljše poslastice mu baje pomoli pod nos in jih zopet umakne, dokler ubožec ne zblazni. To je gotovo Grizelda Nikolajevna.

5. junija 1918.

Pri našem sosedu inženjerju je bila zopet preiskava. Ko so ga prijeli in peljali v zapor, je skušal pobegniti, pri tem je pa pal po stopnicah in obležal mrtev. Ko ga je videla žena mrtvega na tleh, je rekla:

»Bolje tako kot po rablju!«

Tedaj so tudi njo prijeli in odpeljali.

13. junija 1918.

To leto sem naredila 14 izpitov in obiskovala osem seminarjev. Ko je dekan pregledoval mojo prijavno knjižico (indeks), se je smehljal od zadovoljstva. Toliko ni nihče napravil letos ko jaz!

Naš docent je postal profesor. Njegova knjiga je imela ogromen uspeh.

18. junija 1918.

Džeržinski je dejal, da do sovražnikov ne pozna usmiljenja. Vse se trese že pred samim imenom tega groznega človeka. Pravijo, da je on zamislil čeko.

20. junija 1918.

Danes sem zopet srečala Vadima na ulici. Toda v kakšnih okoliščinah! Peljal je očeta na psihiatrično kliniko. Vzeli so jim hišo in vse in oče je radi tega zblaznel. Kričal je neprestano:

»Nočem se peljati v Kavkaz, hočem na Krim! Vi me hočete nalašč spraviti v Kavkaz!«

Srce se mi je trgalo ob tem prizoru.

Za »Jugoslovansko tiskarno« v Ljubljani: Karel Čeč. Izdajatelj: Ivan Rakovec. Urednik: Lojze Golobič.